באג - 1.

ם [באג I] ב ו ג -- [דער?] מצ בוגש. 1. בויגן, געלענק=
אויסבייג,

2. צירונג אין דער פארעם פון א בויגן, ארעמבאנד.

[1508?] והשרות - אגלן די בוגש, ל׳ צמידים [...]" רייכלין 8,
ישעיה: ג - יט. 3

" והצעדות - אונ׳ די בוגש [...]". דצוו, ישעיה, ג -כ. 3/א

ב א ג II -- דער, בא. (סלאוו) גאט (קומט פאר אין געוויסע
גויִשע ווערטלעך, וואס ייִדן האבן גענוצט).

ניע דא באגא ניע דא ליודזי (פויל) אדער ׳ נע דא באגא/
באהא נע דא ליודעי (אוק) -- דזוו אין יידיש -
׳ניט צו גאט און ניט צו לייט׳ -- געזאגט אויף א שלימזל,
א לא=יוצלח.

(פויל/אוק)

באג וויסאקי, פּאן דאלעקי -- גאט איז הויך און דער
פּריץ איז ווייט - געזאגט ווען ס׳איז שלעכט, ס׳איז
געשען אן עוולה און ניטא פאר וועמען זיך צו קלאגן.

ב א ג א -- | דער? מצ?|. (~~לאקל~~ (סט), אונגערן) " טאבאק וואס מע
קייט, אויך דאס וואס בלייבט אין ליולקע און מע האלט
עס פאר א סגולה צו ציינווייטיק" [קטוו]. 4

ב א ג א ב ו נ ג -- די, =ען. (דטשמ) איינגעבוירענע
פּעיקייט, גאב פון דער נאטור, טאלאנט צו עפּעס.% דאס
קינד ווייזט ארויס א גרויסע באגאבונג צו מוזיק.
קינסטלערישע באגאבונגען.

1931 " [...] די פעיקייט זיי [די נעסטן] צו בויען איז
[ביי פייגל] אן אינסטינקטיווע באגאבונג". ש. בלום, 7
דער בוים פון לעבן, נ"י, ז׳ 207.

1943 [...] דערפאר האט ער געהאט א באגאבונג צו באקליידן
זיינע געדאנקען מיט רייכע משלים". אש, מאן פון נצרת, 11
נ"י, ז׳ 213.

1948 " לייב ניידוס |...| איז געווען אן אומפּראוויזאטאר מיט
גרויסער אראטארישער באגאבונג". א. פּאמעראנץ, זש׳ גאפּ, 10
נ׳ 3 - 4, ב"א, ז׳ 38.

2.

באַגאַבט -- פּאַדי/פּאַדוו. (דטשמ) באַשאָנקען פֿון דער נאַטור מיט אַ געוויסער פֿעיִקייט צו עפּעס; מיט איינגעבוירענע פֿעיִקייטן; טאַלענטירט. % זייִן באַגאַבט מיט... הויך באַגאַבט. [illegible] ער איז זייער אַ באַגאַבטער לערער, קען גוט אײַן פּשוט דערקלערן אַן עניָן, ווייסט ווי צוצוגיין צו די שווערסטע קינדער. זי איז באַגאַבט מיט אַ וווּנדערלעכן סאָפּראַנאָ.

1892 " [...] דאָס פּראָוויִנציִמער [=פּראָווי] איז פֿון דער נאַטור באַגאַבט [illegible] מיט די אַלע אייגנשאַפֿטן און פֿעיִקייטן פֿון דעם מאַנספּאַרשוין." [illegible] ע. בלאַשטיין, די שוויגער, ווילנאַ, ז׳ 116. 13

1934 " אונדז איז אויסגעקומען נישט ווייניק צו טרעפֿן גוטע טוער, באַגאַבטע פֿירער, וועלכע [...] פֿלעגן אַליין ניט פֿילן, ווי דער 'תּענוג פֿון מאַכט' שפּאַרט פֿון זיי אַרויס". ע. מוס, יחיד, מאַסע, פֿירער. וואַרשע, ז׳ 47. 23

1958 " פּרץ מאַרקיש געהערט זיכער צו די קליגערע און באַגאַבטערע [...]". שנ, יידישע שרייבער אין סאָוויעטן=פֿאַרבאַנד, נ"י, ז׳ 236. 15

|| =קייט -- די, באַ. איינגעבוירענע פֿעיִקייט, טאַלאַנט.

1959 " וואָס איז סוף =כּל=סוף באַגאַבטקייט, אויב נישט די אָדער יענע פֿאָרעם פֿון פֿאַרשטאַרקטער סענסיטיוויטעט?". שנ, קריטיק און קריטיקער, ב"א, ז׳ 170. 33

1968 " די היימישע יונגעלייט האָבן געבליצט מיט זייערע קענטענישן [...] און מיט באַגאַבטקייט איבערצוגעבן אַ אַנדערע זייערע גייסטיקע דערגרונגען". ס. איידלשטיין, יזב אַטוואַצק, ת"א, ז׳ 612. 32

0 באַגאַבטפֿול - אַדי/ אַדוו. (דטשמ) וואָס האָט אַ סך טאַלאַנטן, זייער טאַלאַנטירט.

1909 " קיין טאַלאַנט און באַגאַבטפֿולער מענטש האָט נישט געקאָנט פֿאַרלוירן גיין ". נ. ל׳ ווייִנגאַרט, דער יודישער שפּיגל, וואַרשע, ז׳ 38.

שפּיגעל

באגאבן -- טרוו, (עלט) פּפּ (דטשמ) באגאבן. באשענקען,
ארויסווייזן ליטזעליקייט.

1905 " וואס טוט אויף דער געטלעכער שכל, וואס גאט האט
באגאבט דעם מענטשן, דאס איז א חלק אלוה ממעל, אן 35
איינטיילונג פון די [דער] גאטהייט". י. מ. אלפעראוויץ,
דיא וועלט מלחמה [...], ווילנא, ז' 45.

2. פארגעבן, מוחל זיין, שענקען.
" כי נשא אשא להם - ביגאבן איך וויל ביגאבן צו אין 1689
איר לויך". באר משה, הושע, א - 6. [היינט איז פארגעבן 36
זאל איך זיין].
ם ביגאבן.
1. <------
" [...] עש זיין צווין תלמידים ער וויל זיא ביגאבן,/
ער שפריכט דו זולשט אים שיקן אונ' ניט זיין איבר הובן". 37
מלכים=בוך, פערז 1270.
" ער [דוד] ביגאבט אל ישראל אונ' ליש זיא היים 1544
גין". שמואל=בוך, פערז 1078. 38

באגאדעלניע | ווייכער ל | -- די, =ס, פטמ קירצונג
באגאדעל (רוסיצ, נא) הויז פאר R: богадельня
ארעמע אלטע און קראנקע לייט, אויסגעהאלטן פון צדקה.
% די זקנה איז נעבעך געבליבן עלנט און מ'האט זי
אריינגענומען אין באגאדעלניע.
1865 " גיט אכטונג אויף אייער פאסטער באגאדעלניע, וואס
מענטשן קענען דארטן ח"ו שטארבן דערפאר וואס קיין 47
דאקטאר גייט ניט אריין". קמ, נ' 14, ז' 214.
1896 " [...] דערצו האט ער איינגעסטרויעט |=איינגעארדנט|
א באגאדעלניע פאר אלטע לייט [...] וועלכע קענען 51
נישט ארבעטן". מ. אחון, סיפור משני בעלי תשובה,
ווילנא, ז' 7.
1928 " וואס מיינט ער? ביי מיר איז א'באגאדעלניע'
~~אלטע לייט [illegible]~~ איך בין דא באלעבאס 52
[...]". אפא, [illegible], ווילנע, ז' 22.

באגאווערן -- טרוו. באדעקן מיט סלינע, רעשטלעך
עסן. % דאס קינד האט באגאווערט דאס גאנצע העמדל.
|| באגאווערן זיך -רעפל.
1937 " פון א ווינקל ארויס שמייכלט חסר=דעהדיק א קאליקע,
קראצט זיך און באגאווערט זיך". יוסף סמאליאזש, היים
און פרעמד, 53

ב אַ ג אַ ז ש -- דער, =ן. 1. געפּעק, סכום זאכן, וואס עמעצער
נעמט/שיקט ביים פאָרן ערגעץ. % שווערער באגאזש.

באג - 4.

~~באגאזש~~/איינפאקן דעם באגאזש. אויפן עראפלאן מעג מען
נעמען נאר 20 קילא באגאזש. אויפגעבן/אנגעבן דעם
באגאזש פארן אפפארן.

1892 " איך וועל באצאלן פאר אייך דעם קאנדוקטאר [...] און
איר וועט מיר געבן אין משכון אייער באגאזש". 61
ע. בלאשטיין, די שוויגער, ווילנא, ז' 136.

1943 " זייך באגאזש האט שוין דער טרעגער איינגעשטעלט, א
פלאץ ביים פענצטער [...] האט ער אים אויך שוין פארנומען". 67
ב. דעמבלין, צוויי און א דריטער, נ"י, ז' 25.

1970 " [...] אלע מענטשן זיינען געשטאנען פארן געטא=טויער
אויסגעשטעלט צו פיר, יעדער מיט זייך באגאזש". 71
א. פייבלוביץ, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 372.

2. (פיג) באשטאנד, צונויפנעם פון וויסן, נסיונות,
אייגנשאפטן, פרינציפן פון מענטשן. % וויסנשאפטלעכער
באגאזש. דער מאראלישער באגאזש זיינער האט אים געהאלפן
איבערצוטראגן אלע ליידן און רדיפות.

1912 " לאמיר זיכער באשרייבן דעם באגאזש, מיט וועלכן די
מענטשהייט איז ארויסגעטרעטן אויף איר היסטארישן 80
וועג". זשיט, שריפטן !!!, נ"י, ז' 139.

1951 " צווישן די פריוואטע לערער [...] זיינען געווען
מענטשן מיט א וואגיקן גייסטיקן באגאזש, דערווארבן על-פי- 62
רוב דורך דער אליינלערנעריי". י. שאצקי, זב ליטע !,
נ"י, ז' 720.

1962 " פראמינענטע עם=הארצים, וואס זייער גאנצער העברעישער
באגאזש באשטייט פון 'שאלאם', נעמען זיך פארשפרייטן עברית". 79
ה. זיידמאן, טמוז, 27/IV.

0 באגאזש=בילעט -- דער, =ן.

1904 " מען האט שוין געקלינגלט, געשווינד האט מרדכי געגעבן
דודן זיין בילעט און באגאזש=בילעט". יה"ל, דער אפיקורס, 65
ווארשא, ז' 68.

באגאזש=וואגאָן -- דער, =ען. באגאזש=טרעגער - דער, =ס.

1890 " א נומערירטער באגאזש=טרעגער איז געשווינד צו
זיי צוגעלאפן". יהל, די קאלאניסטן !, ווארשא, תר"ן, 87
ז' 32.

ווערטער=באגאזש -- סכום ווערטער.

1951 " עס איז ממש צו ידושן זיך, ווי גרויס עס איז געווען 90

דער ווערטער=גאגאזש פון העברעיש איך ביי פרויען".

י. מארק, זב ליטע I, נ"י, ז' 464.

שפראך באגאזש -- דזוו דפוו. % דער לערער דארף בהדרגהדיק

באריייכערן דעם שפראכבאגאזש פון די קינדער.

ם בגאשי.

1770 " דער מיט בגאשי רייזט זוכט איין קורצי וועג נון

דער אברם וועלכער שוועה(י) בגאשי מיט זיך פיהרט |...|". 72.

איבז יוסף דארמשטאט, משה אלשיך, תורת משה, קארלסרוא,

תק"ל, דף לד/1.

באגאזשניק -- דער, =עס. ספעציעל אַרט איין אן

אויטא, ווו מע לייגט אריין באגאזש און אנדערע זאכן.

% דאס רענצל האט מען ארייגעשטופט אין באגאזשניק

פון דעם אויטאמאביל.

1971 " דער טעקסי=שאפער האט ארויסגענומען פון [...]

באגאזשניק א גרויסע וואליזע". י. פערלאוו, פאר, 91

IX/3.

באגאטיר -- דער, =ן (רוסיצ, בא)

העלד, גיבור.

1938 " טוט אגליא א טרונק און ווערט א באגאטיר" אל, לידער

און פאעמען, II, נ"י, ז' 271. 94

1968 " צוויי העלדן=באגאטירן צו פוסנס פון זיין בעט[...]".

לע, אפקליב, נ"י, ז' 104. 98

באגאטיש -- אדי/אדוו. (ארכ) שטארק פרום, פרומאקיש.

" ווייטער זשע אנרע באגאטישע [טעקסט: בעגאטישע] פרומע 1888

עלטערן? זיי וועלן מיט אזעלכע ווי ער זיך משדך 97

זיין ניט וועלן?". ממוס, ווינטשפינגערל, ציט אויסג.

, ווארשע, ז' 196.

1893 " זייער שייך פון זא [=אזא] איין מענטשן וואס איז

באגאטיש און זיינע קינדער טיילט ער צו 106

בילדונג". י. ארנשטיין, רעיונות ישראל, יאס, ז' 115.

1921 " אט האב איך אויסגעגאסן דאס באַגאַטישע בלוט,/ פֿון

מיין נשמהדיקן כוס", מ. ראוויטש, נאקעטע לידער, 101

ווין.

באַגאַטעליזירן -- טרוו. גרינגשעצן, האלטן פאר

אומוויכטיק, מאכן צו קליינגעלט. % פריער האָט מען די

ידיעות וועגן די גרענעץ=צוזאמענשטויסן באַגאַטעליזירט,

אַדער שפעטער איז טאקע אויסגעבראכן א מלחמה.

1929 " אָפּילעפּסיע געהערט צו די קראנקהייטן וועלכע ווערן

געוויינלעך באהאלטן און אפט אויך באַגאַטעליזירט". 119

זש' טאָג, נ' 1 -2, ווארשע.

1933 " דאס איז געווען דיין פליכט, דו האסט אבער באַגאַטעליזירט

דאס לעבן פון מענטשן... און דער רעזולטאט? איין און 114

פערציק טויטע". ז. לעווין, פיר מענטשן זוכן די רעוואָ-

ליוציע, מינסק, ז' 20.

באַגאַטעל(י)ע -- די, =ס. פֿפֿ באַגאַטעל. <P: bagatela

קלייניקייט, קליינער סכום, אומוויכטיקע זאך.

% דאס האט מיר געקאסט ניט קיין סך, א באַגאַטעלע. זי

וועט ניט קריגן זיך מיט אים צוליב אזא באַגאַטעלע.

1864 "|...| און דאס איך גלייכן געלט, פאר א באַגאַטעל"

אמד, דער בדחן, ווילנא, ז' 33. 110

1939 " דאס זיינען אלץ נארישקייטן, באַגאַטעליעס". ש. גאדיינער,

א דעמב באם ווייסל, זש' שטערן, נ'9, מינסק, ז'22. 124

1956 " עס איז דאס לעבן א באַגאַטעל". יג, פון מיין גאנצע מי.

נ"י, ז' 262.

ס פּאקאטעל.

1732 " העיקר היפש פר שוויגן |...| ובכל דבר זויא אים

עסווא פּאקאטעל פאר קעם גלייך וואול קאשע צו זיין". 113

אגרת שלמה, וואנזיבעך, יז/א.

- 7 -

באגא'לדט -- אדי/אדוו, פּפֿ באגאלדיקט. וואס זעט אויס

(אין קאליר, באלויכטונג) ווי גאלד.

1910 "[...] אָפּשיין פון די שטראלן/ די באגאלדטע [...]".

פּרוגע III, נ"י, ז' 86. 127

" די שפּיצן בער גענעץ געוועזן באגאלדיקט פון דער

מילדער זון". מ. דלוזשנאווסקי, גק, [illegible] ז' 194. 128

באג- 7.

באגא'לדיקט -- ---> באגאלדט.

באגאלדן -- ---> באגילדן.

באגאַלן -- טרוו. 1. גאלן פון אלע זייטן, אין גאנצן.

% ער האט געבעטן באגאלן דעם גאנצן קאפּ, ניט איבערלאזן

קיין האָר אפילו.

1878 " די בארד איז אויך שוין געקומען אויף צרות ביי איצן,

פריער האט ער נאר די באקן באגאלט, שפּעטער האט ער אנגע- 131

הויבן די שפּיצן אויף אראפּצוכאפּן". ימבר"ע |?|, שפּרינצע

מיכל [illegible], בוקארעסט, ז' 2.

2. אפּגאלן א סך מענטשן. % איין מאל אין וואך קומט א

פֿריזירער און באגאלט אלע סאלדאטן.

ס'איז באשערט און באגאלט -- שפּאסיק אויף באשערטקייט,

גורל ([illegible]).

<UK/R: богомаз.

באגאמאַז -- דער, =ן. פּפֿ באהאמאז (רוסיש, נא) (?נ)

1. מאַלער פון הייליקע בילדער, איקאָנעס.

2. (איר) [illegible] א מאַלער וואס איז ניט קיין גרויסער

מייסטער.

1965 " אזוינע פּנימער זעט מען אויף הייליקע בילדער פון

מארטירערס, געמאלן פון אונדזערע היימישע 'באגאמאזן'". 133

ברוס, גק, נ' 51, ז' 67.

< R: богомолье.

באגאמאַליע -- די, בא./(סלאוו) ביי קריסטן דאס (?נ)

מתפּלל זיין בציבור אין בארימטע קלויסטערס, הייליקע

ערטער, אויך אין הייליקן לאנד.

1870 " קאָמפּאַניעס און פֿאָרלעך [...], אלטע, מיטעלע און

142 און יונגע [...] פון אלע דערפער ארום גייען צו פוס
נא באַגאַמאַליע". א. צעדערבוים, געהיימניס פון בערדיטשעוו,
ווארשע, ז' 9.

1946 " און פון דער גאנצער געגנט ארום פלעגן קומען אהער
141 פויערים אויף באַגאַמאַליע". אי. דרוקער, קלעזמער,
קיעוו, ז' 94.

1957 " [...] אין אלע הייליקע ערטער אויסגעוועט - דער
143 עיקר אבער געוועט אויף באַגאַמאַליע אין הייליקן לאנד".
ברוס, די שטילע ערד, נ"י, ז' 122.

< R. Богомолье.

באַגאַמאַליעץ -- דער, מצ באַגאַמאַלצעס, פֿפ באַגאַמאַלניק,
(רוס) קריסט א פרומער וואס גייט/איז געוועט אויף
באַגאַמאַליע, האט מתפלל געוועט אין הייליקע ערטער; פּילגרים.

1863 " דער רויבער |...| האט געמיינט, אז דער קליינער
139 פּילגער (באַגאַמאַליעץ) מאכט אויס אים חוזק".
קמ, נ' 26, ז' 405.

1921 " עקסטרא=צוגן גייען פון יפו קיין ירושלים מיט
144 טויזנטער רוסישע באַגאַמאַלצעס". אש, ארץ ישראל,
ז' 190.

1957 " ווען כ'בין געוועט אין קיעוו, האט מיר א באַגאַמאַלניק
136 דערציילט |...|". ברוס, די שטילע ערד, נ"י, ז' 95.

~~1957 " ווען כ'בין געוועט אין קיעוו, האט מיר א באַגאַמאַלניק~~
~~136 דערציילט |...|" ברוס, די שטילע~~

< R. Богомолец, Богомольник.

באַגאַנגען - פֿעדי פון באַגיין. וואס מע האט געטאן/
געמאכט, ~~...~~ % באַגאַנגענע
פעלערן, עבירות. מע באשטראפט שטרענג פאר דעם באַגאַנגענעם
פארברעכן.

1919 " קומט הער רוטנבערג מיט זיין שריפט ניט צו שלאגן
154 זיך אין הארצן על=חטא פאר די באַגאַנגענע זינד".
זשיט, IX, נ"י, ז' 122.

~~1945~~ 1952 " ווי שרעקלעך זיינען דיינע וועגן, גאט אין הימל! און
155 ווי אכזריותדיק דיין שטראף פאר באַגאַנגענע זינד".

זש, קיסר און רבי V, נ"י, ז' 95.

ב אַ ג אַ נ ו ו ע ר ן -- ----> באַגאַוווערן.

ב אַ ג אַ פ ן -- טרוו. באַוווּנדערן, באַקוקן, צוקוקן זיך
מיט חידוש אויף עפּעס. % די קינדער באַגאַפּן די אויסטער-
לישע חיות און זאָאָלאָגישן גאָרטן.

1929 " |...| ער איז געוואָרן נאָר צום לאַכן און באַגאַפן".
נג, אידן, נ"י, ז' 88. 175

1953 " די מומע באַגאַפּט דאָס בילד, כאָטש זי קען עס שוין
זינט צענדליקער יאָר". יפ, פּאָסטעכער אין ישראל, ת"א, 173
ז' 19.

1964 " מיר טוען אַפּט מאָל זיך שליין באַגאַפּן // מיט שירה
צו די אייגענע צוויי הענט". י. מאַניק, אין טריט פון 176
דיין וואַנדער, ת"א, ז' 50.

ב אַ ג אַ ר ד י נ ט -- אַדי/אַדוו. וואָס איז מיט גאַרדינען,
פֿאָרהאַנגען.

1936 " לעבן דעם שטאַטישן פּאַרק [...] איז געשטאַנען אַ
צווייִשטאָקיק הויז מיט גרויסע באַגאַרדינטע פֿענצטער". 180
שמעון האָראָנטשיק, גאָטס משפּט, וואַרשע, ציט אנט, ז' 188.

1974 " אונטן טאָגן קרעמער |...| // אויבן וועכטערן באַלקאָנען
און פֿענצטער שטאַרק באַגאַרדינט | אַדוו |". א. רובינשטיין, 181
זש דרום-אַפריקע, נ' 4, ז' 17.

ב אַ ג אַ ר ט ל ע ן -- טרוו. 1. אָנטאָן אַ גאַרטל, אַרומנעמען

מיט א גארטל, א פאסיק.

1964 " דער קאצקער רבי [...] דערזעט אזא עדה קדושה באקיטלט
און באטליתט, באגארטלט ... און פארוויינט, 183
צעשרייט ער זיך [...]. מ. שווארצמאן, טמז, IX/15.

2. (פיג) ארומנעמען ווי מיט א גארטל.

1963 " [...] און ס'האט באגארטלט זיי א ווינט פון בראשית".
סוצ, פוו I, ת"א, ז' 325. 184

1972 " און מאסיווע סאסנעוועלדער באגארטלען זיינע | דעם
בארגס לענדן". א. רעגעלסאן, גק, נ' 75, ז' 87.

באגדיכ'אן -- דער, =ען. טיטל פון כינעזישן קיסר.

1867 " און דעם כינעזישן באגדיכאן האט נאפאלעאן מיט
אן אייגנהענטיקן בריוו איינגעלאדן". קמ, נ' 21, ז' 190

1904 "[...] אויפגעוועקט [...] די האפענונג צו פארבעסערן
זייערע קאלאניאל-געשעפטן אויף דעם חשבן פון דעם 191
באגדיכאנס קעניגרייך". זש' דער אידישער ארבייטער, נ' 15,
זשענעוו, ז' 12.

באגוואלטיקן -- ----> באגוועלטיקן.

באגוועלטיקן -- טרוו. פפ באגעוועלטיקט. בייקומען, באהערשן, קריגן מאכט איבער עמעצן/עפעס. % באגוועלטיקן די תאוות. זי קאן ניט באגוועלטיקן דעם חשק צו שיינע קליידער.

1937 " דאגות ווי ווערעם קריכן אים אין זיין מוח פראנק
און פריי און באגוועלטיקן זיין גאנצן גוף". 194
י. סמאליאזש, היים און פרעמד, ווארשע.

1972 " די ענגלענדער |...| זענען געווען אין געפאר ארומ-
גערינגלט צו ווערן, א קלענערע גרופע איז באגוועלטיקט 265
געווארן". י. עלבערג, אויפן שפיץ פון א מאסט, מאנטרעאל,
ז' 387.

1973 " לאטייך האט באגעוועלטיקט דעם מערב צוזאמען מיט

דער אויסשפּרייטונג פֿון דער מערב=רוימישער ציוויליזאַציע".

מאַרגאָליז נ"י, ז' 254.

באַגוועלטיקן זיך -- רעפל. באַהערשן זיך, איינהאַלטן זיך, איינצוימען זיך.

" ביי אים איז קיין מאָל קיין ספק ניט געווען, אַז 1968

מע קען זיך באַגוועלטיקן, און ער האָט עס געגעבן צו 193

פֿאַרשטיין זיין תּלמיד". חג, צמח אַטלאַס.

ם ביגוואַלטיגן

1661 " דש זיא [די שיינע פרוי] איך דש הערץ נעמט דש

ער זיא ניט מאַג ווערדר ביגוואַלטיגן נאַך ביהערשן פון 263

וועגן דער ליבשאַפט די ער צו איר האָט". יוסיפון, אַמשטערדם, כב - 2.

באַגוטיקן -- ---- באַגיטיקן.

באַגוידערט -- אַדי. מיט אַ גוידער.

% בייכיקע הערן און באַגוידערטע דאַמען האָבן פֿאַרנומען די ערשטע שורות פֿון זאַל.

באַגולד(ט) -- ---- באַגילדט.

באַגולדן -- ---- באַגילדן.

באַגולט -- אַדי. ----- באַגילדט.

באַגולן -- ---- באַגילדן.

באַגופטווערן/זיין -- פּאַסיוו. 1. האָבן באַקומען לייב, דיקייט. דער יונגערמאַן איז היפּש באַגופט לויט זיינע יאָרן.

1947 " האָט אַ מענטש געזען שטיין אַ פרוי אָן עלטערע,

דאַר באַגופט". צייט, געזאַמלטע לידער, !!!; ז' 283. 235

2. קריגן גוף, מאַטעריאַליזירט ווערן.

1967 " איך הער ווי זי רופט:/ מתים, ווערט באַגופט!".

צייט , אַלע לידער און פּאָעמעס, I, נ"י, ז' 86. 232

ב אַ ג ו פ ן -- טרוו. אנטאן לייב, מאטעריאליזירן.| מארק ווב |1418 234

ב אַ ג ו ר ט ל ע ן -- ----> באַגורטן.

ב אַ ג ו ר ט ן -- טרוו, פּאַר באַגורט, פּפּ באַגורטלען.

(אַרכ) 1. ארומ=גארטלען, אנטאן א גארטל, א פּאַס.

1932 " יעדער דייטש - א גראַס פעלדז, פון אויבן ביז אראפ

באַגורט, באוואפנט". י. יאפע, איך קאמפ, מאסקווע, ז' 42. 230

1963 " באַגורט מיין לענד און דיך מיט דיינער שטערק [...]".

סוצ, פּור, I, ת"א, ז' 201.

2. (פיג) ארומנעמען ווי מיט א גורט (גארטל).

1921 " ליגט ביים ווייטן שוועל פון טאָל // די שווערע שטאט

פון שטיין און שטאל, // באַגורט מיט פונקען". יהואש, 231

ליד, "שניי-שטערן".

1963 " ס'האט דער שפּע=באשפער באַגורטלט // מיין געפיל און

ער קלאפּט אין מיין דופק". סוצ, פּור, I, ת"א, ז' 113. 238

3. (פיג) באוואפנען, צוגרייטן גוט צו קאמף, מלחמה.

1941 " דער גאט וואס באַגורט מיך מיט שטארקייט און מאכט

גלייך מיין וועג". תי, תהלים יח - 33, נ"י. 225

ב אַ ג ז ל ע ן [באַגאזלען] --- טרוו. פּפּ (דיאל)

באַגזלענען, 1. בארויבן, צונעמען פארמעגן, סדוב געמיינט

מיט געוואלט; % דער באנדיט האט אים אויפן וועג באַגזלט.

באַגזלען ביזן העמד, פון קאפּ ביז די פיס.

1816 " דער עס מערט זיך פיל האב מיינט מען געלט |...|

מערט ער זיך פיל זארג, ער איז תמיד אין |...| פחד ער 158

זאל ניט אן ווערן אודער מען זל אים ניט בגנבנין

אודער בגזלנן". פּרקי אבות, |...| עם תרגום על לשון

לעז |...|, אוסטרא, תקע"ו.

1888 " די אלע דריי איך איינעם האבן באַגזלט און געהרגעט

א יידן נעבעך". ממוס, די קליאַטשע, קאַנק 756300.

2. (פיג) צונעמען א ניט=מאַטעריעלן ווערט.

1863 " ווער עס האט הנאה פון דער וועלט און מאכט דעריבער
210 ניט קיין ברכה איז דאס גלייך ווי ער האט דעם ליבן גאט
באַגזלט" חא, ווילנא, ז' מ/א.

1912 " [...] ער איז א 'מתחייב בנפשו', אז ער באַגזלט
198 זיין נשמה ווייניקסטנס אויף א שליש פון איר העכערן לעבן".
זשיט, שריפטן III, נ"י, ז' 19.

ם ביגזלן.

1. ←------

[...] " איזהו ימים דער נאך האט מאן זיא ביגזלטה".
206 גה, ז' 35.

1723 " ווען איינר איין מציאה געפינט אודר ווען ער איז
219 ביגזלת גיווארן און ביקומן צוריק דיא גזילה מאכטמן
דיא ברכה שהחיינו". דרך חיים, זאלקווא, תפ"ג |?|.

באַגזלענען -- ←----- באַגזלען.

באַגזשיוועט -- אדי. וואס האט א גזשיווע (בינטל האר אויפן קאפ און האלדז ביי א פערד).

1944 " די פערד האבן געווארפן מיט פעטע באַגזשיוועטע
195 קעפ". יפּ, פוילן, I נ"י, ז' 218.

באַגיטיקונג -- די, =ען. 1. גוטהייסונג, צושטימונג, הסכמה, באַווייליקונג. די באַפעלקערונג האט אויפגענומען מיט באַגיטיקונג דעם נייעם געזעץ.

1932 " די ארבעטער פארשטייען אים און ענטפערן מיט א
277 באַגיטיקונג=שמייכל" ש. אלעק, אין אנגלי, קאַרקאָוו,
ז' 126.

1956 " געגאַן איז דער פּראיעקט פון הענט צו הענט, ביז
275 ס'האט דער פירער מיט באַגיטיקונג באַערט אים".
פּמ, מלחמה I, נ"י, ז' 322.

2. באַמיסטיקונג פון באדן. % קינסטלעכע/

כעמישע באגיטיקונג. די אויסגעמאגערטע ערד פאדערט א סך

באגיטיקונג.

1926 " וואסער באדן נייטיקט זיך דעריבער אין אזאט=באגיטיקונגען

יאב I, קיעוו, ז׳ 155. 268

1947 " 1943 האבן זיך די געשעפטס=פירערס געכאפט, אז דאס

איז אויסבערענגעריי, האבן זיי גענומען פארקויפן די 274

ביינער אויף אויסצוארבעטן באגיטיקונג פאר דער לאנד-

ווירטשאפט". מור, היטלערס פראפעסארן, נ"י, ז׳ 218.

באגיטיקן -- טרוו. פּפּ (זן) באגוטיקן. 1. באלוינען,

טאן גוטס, ארויסווייזן חסד, גוטסקייט, באפרידיקן.

1848 " דער וואס מען טוט אים דאש גוטש מוז זיין אונטער

טעניג צו דעם וואש האט אים באגיטיגט מיט דער טובה". 314

~~[illegible]~~ חה III, זיטאמיר, ז׳ 186.

1884 " און ער האט מיר צוגעזאגט דאס ער וועט מיר נאך

באגיטיקן און זיין גנאד וועט ער ניט אוועקנעמען 320

פון מיר". ~~[illegible]~~ ראס, ~~[illegible]~~ דער איינגעלישער גענעראל,

ווארשא, ז׳ 41.

1938 " באגיטיק און באקריין דיין קעסטלעך ווערק [...]"

סוצ, פוב I, ת"א, ז׳ 201.

2. פארגיטיקן, קאמפענסירן.

1833 " ער זאל בגיטיגן זייני ווערק אין די זעלביגה זכין

ווש ער הט גזונדיגט |...|. ~~איבז=ר׳=משה=בר׳=נתן=נטע~~, 287

אויב ער הט גיזט |געזאגט| לוגין זאל ער זאגין אמת".

איבז, ר׳ משה בר׳ נתן נטע, הרב אליהו כהן

האיתמרי, שבט מוסר, סדילקאב, תקצ"ג, דף מד/1.

... " וואס קומט ארויס מיר |...| אז דו וועסט זיך העט-

העט ווען עס איז דערמאנען באגיטיקן פאר מיין צער?". 283

ממוס, שם און יפת [...], 1912, ז׳ 22.

1941 " [...] כדי דיך צו פייניקן און כדי דיך צו פרהוון,

דיך צו באגיטיקן אין דיין לעצט". תי, דברים ח - 16. 319

3. גוטהייסן, באווילקן, צושטימען.

1851 " זיי האבן באגיטיקט [...] וואס זיי האבן גערעדט
303 כלומר זיי ריידן רעכט". חע"ט, דברים, ה -נה, זשיטאמיר.

1914 " דו זאלסט קענען דאס פנים פון דיינע שאף, שטאט
ציון, [...] באגוטיק מיט דיין רצון [...]" סליחות,
לובלין, ז' 133.

1929 " האט עליע געזוכט אנדערע ווערטער [...] געשאקלט דערביי
255 באגוטיקנדיק מיטן קאפ". מ. ווינער, אלע פאלעקס אונטער-
גאנג, כארקאוו, ז' 86.

4. באמיסטיקן דעם באדן.

1926 " מיסט, |...| סעליטרע פארמאגן אין זיך אזאט - דעם
291 וויכטיקסטן שטאף, וואס באגיטיקט די ערד". יאכ I,
קיעוו, ז' 155.

1931 " אפילו אין יענע געגנטן, ווו עס איז פראקטיקירט
צו באגיטיקן דעם באדן מיט מיסט, איז דאך בעסער צו
זייען זונרויזן אויף ניט קיין פריש באמיסטיקטן פעלד".
ג. סאנדלער, די קולטור פון זונרויזן, כארקאוו, ז' 34.

באגיטיקן זיך -- באפרידיקן זיך, זיין צופרידן.

" דאס וואס גייט אפ - גייט ניט ארויס פון זין, מע
באגיטיקט זיך כאטש מיטן טראכטן דערין". ממוס, ווינטש-
פינגערל,

|| עצט -- דער, =ס. דער וואס באגיטיקט בב 2,1.

... " דערבארעם דיך אויף אונדז [...] גוטער און באגיטיקער,
324 ווער געפארשט צו אונדז, קער דיך צו אונדז". מחזור
כל בו, בית ישראל, ר"ה.

327 1941 " א גוטער ביסטו און א באגיטיקער". תי, תהלים קיט -68.

ם ביגיטיגן/ביגוטיקן

1. <------

... " הטיב - צבגאטיגנדא 'ל' להטיב" רייכלין 8, ישעיה, א -יז.
285 [תי: גוטס טאן.]

1676 " איין איטליכר דער דא איין מצוה טוט דעם זעלביגן
256 ביגוטיקט מן אונ' דער לענגט אים זיין לעבן".
ברנט שפיגל, פרק י' ,פפד"מ.

1724 " וועך שוין אונטר זיא גיוועזן כופרים דיא דא האבן

גיזאגט גאט טוט ניט ביגיטיגן און טוט ניט איבלין".

ביית ישראל ובית הבחירה, אמשטרדם, תפ"ד. 266

1766 " און׳ דוד המלך זאגט גאט ווערט ווידר בגיטיקן

אן ציון". יוסיפון, פיורדא, קסו - !!. 310

3. ←-----

1721 " הער מיין געבעט [...] דוא זאלשט אונש אן קריצלען

און׳ שרייבן צום לעבן און׳ זאלשט בגיטיגן צו אונז 316

דיא חתימה". מחזור ר"ה ויו"כ, הומבורג, ז׳ רנ -1.

5. טאן עפעס ס׳זאל ארויסקומען גוט, לטובה, צופרידן שטעלן.

1610 " זאג נון מיין שוועסטר בישטו דארום עש ווירט ביגיטיגט

צו מיר". טח, בראשית יב - יג. [תי: למען ייטב לי - 311

כדי מיר זאל גוט זיין].

1717 " זיי האבן ביגיטיגט איר הערץ | מיט עסן און טרינקען|".

סהמ, שופטים יט - 22. ווילהרמרשדארף. 284

1737 " כאשר ייטב לך - עש ווערד ווערן בגיטיגט" מש,פיורדא,

ב/24. [תי:אז דיר וועט גוט זיין]. 318

6. צו רעכט מאכן, ברענגען אין ארדענונג.

1610 " און׳ ער זול דעמפפן אויף אים אהרון דעמפפונג

גיוווירץ אם מארגן זי ער ביגיטיגט די ליכט".טח, שמות, 282

ל - ז.

|| ביגיטיגר.

1696 " און׳ איין שפייזער איז ער [גאט] און׳ איין ביגיטיגר

צו אידר מאן". |סידור| תפלה למשה, דעסוי, קלא - 2. 326

באגיטן -טרון, פֿאר באגיט [סטוטש 251]. דזוו באגיטיקן

ב 4.

באגיטערן -- טרון. (שנשל) באשענקען מיט גוטער,

פארמעגן.

1968 " כ׳בין צוריק ארומגענומען און באגיטערט// מיט שאף

און רינדער, קינדער, ווייב און פריינד". ר. ה. קארן, 329

פון יענער זייט ליד, ת"א, ז׳ 67.

באַגיין I -- טרוו. פֿאַר איז (זך האָט) באַגאַנגען,

(קומט מיט סוב וואָס דריקן אויס טויונגען קעגן אָנגענו-

מענע פּרינציפּן פֿון מאָראַל, געזעץ, שכל=הישר אַע.

% באַגיין אַ פֿאַרברעכן, אַן עבֿירה. דער מענטש איז באַגאַנגען

אַ גרויס אומרעכט. מע טאָר ניט פֿאַרגעסן די געוואַלד=

מעשׂים, וואָס די נאַציס זיינען באַגאַנגען. ער באַגייט אַ

אַ נאַרישקייט, ~~ער=באַגײט=א~~ וואָס ער איז איצט ניט

עולה קיין ישׂראל.

1865 " [...] דיין ווייב וויל באַגיין אַ פֿעלער, דו זאָלסט

עס אָבער איינהאַלטן". א.ב. רוף, אַדעליע=ראָזע, וואַרשאַ, 366

ז' 37.

... וואָס פֿאַר אַ זינד האָב איך אַזוינס באַגאַנגען, וואָס דו

ווייזסט מיר אויס?". ממוס, שם און יפת.., ז' 23. 389

1917 " ניט אַלע פֿאַרברעכן און עוולות, וואָס אַ מענטש באַגייט

קעגן אַ מענטשן, קאָנען באַשטראָפֿט ווערן פֿון אַ מענטשלעכער 347

האַנט". זשיט, שריפֿטן !!!, נ"י, ז' 65.

1952 " פֿאַלן פֿון שגעון האָבן זיך [...] געמערט [פֿון די

חורבן=יאָרן], אָבער זעלבסטמאָרד איז קיינער נישט 345

באַגאַנגען". אידאַ ראַפּאַפּאָרט=גליקשטיין, יזכּור, דאָס בוך

פֿון לובלין, ..., ז' 396.

1966 " און אָפּשטעלן מיט געוואַלד מיין לעבן - כ'וואָלט

אַ מאָרד באַגיין". האַל, מיין אוצר, מאָסקווע, ז' 91. 343

ם ביגיהן.

1661 " אויך ווערדן דאָרינן דר צילט דיא גרושן שאַלקהייטן

~~א=שווינדלערייען=פאלשקייטן~~ | שווינדלערייען, פֿאַלשקייטן | און דיא

איבל טאַטן [שלעכטע מעשׂים] דיא ער ביגאַנגן האָט". 380

יוסיפון, אַמשטערדם, ד -.

1732 " |...| וויא ש"ב ש"י זאַלכי גיפֿערליכי עסקים בגיהן.

אָרת שלמה, וואַנזיבעק, י/א. 381

Ahd. Bigan, bigangan Mhd. began begen (15)

באַגיין II -- אוטרוו. איבערגיין, פֿול ווערן (דער באַטייט

באַג - 18.

נאָר אין דעם וואַריאַנט (לאַקל, פּד) פֿון דעם שפּריכוואָרט:

17 ווען ס'האַרץ איז פֿול באַגייען די אויגן -- ווען ס'טוט
וויי, ווען מען איז אין אַ צרה, וויינט מען, וויינט זיך
פֿון זיך אַליין.

1949 " דאָ איז אינטערעסאַנט די פֿאָרעם 'באַגייען די אויגן'
וואָס מע הערט ביי פּוילישע יידן. דאָס שפּריכוואָרט איז
אַ סך פּאָפּולערער אין דעם נוסח ווי ס'איז פֿאַרצייכנט
ביי בערנשטיינען (נומ 1083: '...גייען די אויגן איבער'".
ראָזע יישפּ, XII - ז' 56.

באַגייען זיך I -- אויסוו. פֿאַר באַגאַנגען. 1. [struck]
זיך, [struck] האַלטן זיך % באַגייען זיך איידל,
גראָב, [struck]. זי ווייסט ווי צו באַגייען זיך
אין יעדער געזעלשאַפֿט. דער ישובניק ווייסט ניט ווי
זיך צו באַגייען אין בית=מדרש.

1882 " זי האָט זיך אויך אין דער יוגנט באַגאַנגען פּאַסקודנע".
י. דרייזען, אַ ווייב פֿאַן צוויי לעבעדיגע מאַנען. 156
וואַרשאַ, ז' 69.

1910 " [...] און דערביי - ווי פֿריינדלעך, ליבלעך פּלעגן
מיר זיך טון באַגיין". פּרעג, אַלע שריפֿטן, I, נ"י, ז' 331. 386

2. (מיט עמעצן) אַרויסווייזן באַציונג, געפֿיל, מיינונג אע.
% באַגיין זיך מיט עמעצן גוט, פֿיין, מיט פֿאַרשטענדעניש.
באַגיין זיך שלעכט, ברוטאַל. דער לערער דאַרף זיך באַגיין
מיט אַלע קינדער גלייך. מע דאַרף וויסן ווי צו באַגיין
זיך מיט אַ קראַנקן.

" כ'האָב מיך אין דיר איינגעליבט, מיין טייער זיס
לעבן, / [...] נאָר פֿאַר דיינע אַלע שיינע גוטע מעלות, / 385
וואָס דו ווייסט דיך ווי מיט אַ מענטשן צו באַגיין".

1873 " איך האָב דאָך צו טאָן מיט געלערנטע, איידעלע מענטשן,
מסתמא וועלן זיי זיך באַגיין מיט מיר דעליקאַט". 438
ממוס, די קליאַטשע, קאַנק' 116030.

1940 " [...] אויך טראַגיק [...] פֿון אַ פֿאַלק, וואָס איז
שוין גליקלעך, וואָס מע באַגייט זיך מיט אים מענטשלעך". 430

קאַפּ, שריפטן II, נ"י, ז' 50.

3. (מיט עפּעס) באַציִען זיך צו דער זאַך, באַהערשן,

באַניצן די זאַך. % ער באַגייט זיך מיטן הובל ווי אַן אמתער

סטאָליער. די מאַשין איז קאַליע געוואָרן, ווייל מע האָט

ניט געוווּסט ווי זיך צו באַגיין מיט איר.

1917 " מיט די גרונט=אייגנשאַפטן פון אונדזער לאָגישן

דענקען האָבן מיר אַ רעכט צו באַגיין זיך אַקוראַט אַזוי 435

סקעפּטיש, ווי מיר באַגייען זיך |...| מיט די עדות פון

אונדזערע דרויסנדיקע חושים". זשיט, שריפטן VII, נ"י, ז' 81.

1971 " גענוי וואָס דאָס איז און ווי מע באַגייט זיך דערמיט

[מיט די פאַרהיטונגס=מיטלען] האָב איך נישט געהאַט

קיין באַגריף". באַש, פּאַר, VI, 26.

7/ באַגיין זיך לפנים משורת הדין - באַגיין זיך מיט עמעצן

גרויסמוטיק אפילו מער ווי דאָס געזעץ, די גערעכטיקייט פאָדערט.

... " און דו זאָלסט זיך מיט אונדז באַגיין לפנים משורת הדין"

מחזור כלבו, בית ישראל, ר"ה, נ"י, הפ"ק, ז' 146. 372

מיט אַ קרומען האַקן קען מען זיך ניט באַגיין גלייך (שוו) 421

Mhd. sich begehen (53) פרק

ב אַ ג יי ן ז י ך II -- אויטוו, פֿאַר איז זיך באַגאַנגען.

ווילִיק אָדער אומווילִיק באַנוגענען זיך, אויסקומען, ~~ב~~

~~באַפרידיקן זיך~~ מיט ווייניקער ווי מע וואָלט געוואָלט

/ געדאַרפט, אָדער מיט איין זאַך במקום אַן אַנדערער,

מוותר זיין אויף עפּעס. % באַגיין זיך מיט / אָן...

קאָנען/ניט קאָנען זיך באַגיין. ~~מיט א~~ קיין אָרקעסטער איז

ניט געווען, איז מען זיך באַגאַנגען מיט אַ פּאָר גיטאַרעס.

דער מאָגן-קראַנקער מוז נעבעך זיך באַגיין מיט אַ ביסל

קאַשקע און טיי. ס'איז טאַקע ניט גוט צו רייכערן, אָבער

אָן אַ פּאַפּיראָס, זאָגט ער, קען ער זיך ניט באַגיין.

אין אַ נויט מוז מען זיך באַגיין אָן אַ סך זאַכן.

1814 " דער וואָס קען זיך ניט באַגיין אָן ווייַן און אָן

אייל|דער וועט שוין קיין עשירות ניט קלאַבן [אָנקלייבן]". 409

מס, משלי, כא - 17, תקע"ד...

" אן א באד קען זיך א ייד ניט באגייען". שע, אלע ווערק 1904

408 ... צייט אויסג' נ"י. 1944, ב' VII-ק, 197

1928 " די קינדער זענען אונטערגעוואקסן, קאנען זיך

414 באגייען אן א מאמען". אפא, גוט, IX, ווילנע, ז' 208.

1967 " [...] מיין מאנס א קרובה, פערדס-פוס-פאדקעוועס

432 אן איינעקל, וועט זיך באגייען אן כיבוד". חג, טמז, V/5.

באגייען זיך מיט ווייניק (מיט א ליאדע וואס, מיט

שה"י = פה"ע -- זיין אויסגערעכנט, שפארעוודיק, קארג.

418 וואס טוט קהל אן אן אתרוג? -- מע באגייט זיך!

שפאס=רעטעניש

א גוי קען זיך ניט באגייען אן א ייד | הלצה=ווערטל.

1881 " האט דער תלמיד געשריבן [אין דיקטאט] דאס ווארט

399 גוי אן א יוד, האט אים ה' אייכענבוים מיניה-וביה געזאגט:

גוי איינער, נאך ווייסטו נישט אז א גוי קען זיך ניט

באגייען אן א ייד?". ייפאל, נ"8, ז"123.

P. obejść się

באגייען זיך !!! -- דאס, בא. אויפפירונג, באנעמונג,

באציונג. % די אידעלע זיטן דאס פיינע באגייען זיך

פון דעם גאסט איז אלעמען געפעלן.

18... " נאר דאס באגייען זיך פונעם קאנדוקטאר מיט די פאסא-

398 זשירן, די אויפפירונג פון די פאסאזשירן |...| האבן

מיר געגעבן צו פארשטיין, אז די ענדערונג איז ניט

חלילה אין מיר". ממוס, שם און יפת אין וואגאן,

צייט אלע ווערק... ז"78.

1932 " נאטאליא [...] האט געוואלט אפבריען דעם גאסט מיט

396 איר איינגענעמען באגייען זיך און איר צוציענדיקן אויסזען".

א. קאהאן, אינזשעניערן, קיעוו, ז' 78.

באגייסטערונג -- די, בא. צושטאנד פון א מענטש,

ווען ער איז דורכגענומען מיט העכערע גייסטיקע שטרע-

בונגען, מיט שעפערישער דערהייבונג; ענטוזיאזם, ~~אינס-~~

~~פיראציע~~, עקסטאז. % די חלוצים האבן געבויט דאס לאנד

מיט באגייסטערונג.

די קלאסישע מוזיק איז אן אייביקער קוואל פון באגייסטערונג

1898 " איבער דעם מוז יעדער ייד, וועלכער שעמט זיך מיט
דעם נאמען ניִשט, דעם היינטיקן יום=טוב |...| מיט 451
הערצלעכער באגייסטערונג אויפנעמען". מ.מ. אויזערקיס,
דער פריוואטלעהרער, דראהאביטש, ז' 4.
1962 " [...] די וואס רעדן וועגן יידישקייט מיט פאעטישער
באגייסטערונג". ל. לעהרער, זב ייבל, XLII, נ"י, ז' 74. 452
1965 " אויב דער פאעט אליין איז ניִשט אין א צושטאנד פון
באגייסטערונג, בעת ער שרייבט, זענען זיינע שורות 455
איבערגעשטאנען [...] ווי אן איבערגעווארעמט מאכל".
יג, טמז, I/22.

באגײַסטערן — טרוו. אריינברענגען אין מצב פון
נשמה=דערהייבונג, ענטוזיאזם, מאטיווירן, סטימולירן צו
מעשים; אינספּירירן. % די פלאמיקע רייד פון אגיטאטאר
האבן באגייסטערט די מאסן. ~~און זיי זיינען גלייך ארויס~~
~~אין א שטורמישער דעמאנסטראציע.~~ דער בארימטער זינגער
האט ממש באגייסטערט דעם עולם מיט זיינע לידער.
די חלוצישע אידעאלן באגייסטערן נאך ביז היינט די
בויערס פון ישראל.
1919 " מיינע תלמידות פלעגן באגייסטערט ווערן און א מאל
טאקע ארויסלאזן א טרער". י. א. קאצאוויטש, 60 יאר לעבן, 468
נ"י, ז' 249.
1948 " [...] א ווערק וואס האט באגייסטערט דעם יונגן
פרישמאן, דעם דעמאלטיקן געצן=ברעכער". 477
רעד' מ. הכהן=סיני, גאפ, נ' 7, ז' 19.
1958 " [...] ניט אלע זיינען גלייך פארהארטעוועט, ניט אלע
זיינען אויך געגנוג באגייסטערט פארן אידעאל". שנ, יידישע 427
שרייבער און סאוויעטן=פארבאנד, נ"י, ז' 199.
באגייסטערן זיך - רעפל.
1970 " קינדער האבן זיך באגייסטערט פון דעם גרויסן וואונדער
[עראפלאן]" י. באגדא, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 358.

|| — פאדי/פאדוו. וואס איז אין מצב פון באגייסטערונג;

ענטוזיאַסטיש, אינספּירירט.

1910 " אין דער זעלבער רגע האָט אַ יונגער באַגייסטערטער
קינסטלער [...] אַנטדעקט אַ יונגע בליענדע פּרינצעסין", 464
דאַ, שוואַרץ=רויט, וואַרשע, ז' 78|48?|.

1945 " צווישן די מענטשן, די דרייסטע,// געווען איז איין
שוויגיקער ווילן:// פאַרשפּילן... דאָך מוטיק, באַגייסטערט". 480
פּאַרדרוס טעג, אַ בוים פון פוילן, ב"א, ז' 96.

באַגייסטערטקייט -- די, באַ. אייגנשאַפט פון זיין באַגייסטערט.

1928 " אַ חוץ באַגייסטערטקייט [...] זיינען [...] אין דעם
טאַלאַנט גופא פון שרייבער פאַראַן פאַרשיידענע [...] 474
מדרגות". שנ, לעזער, דיכטער, קריטיקער. נ"י, ז' 85.

באַגייסטערער -- דער, =ס.

1905 " ער [פֿלעווע] איז געווען דער באַגייסטערער פון
דער צאַרישער פּאָליטיק". רעף' ז. סינאַני, [...], 484
קאַמף און קעמפער, [אָרט?], ז' 120.

באַגילדט -- פּאַדי/פּאַדוו, פּפּ באַגילדעט, (זן) באַגול(ד)ט.

1. באַצויגן מיט אַ שיכט גאָלד אָדער מיט עפּעס וואָס איז ווי
גאָלד. % אין קבר האָבן די אַרכעאָלאָגן געפונען באַגילדטע
כלים. די צוקערקעס זיינען איינגעוויקלט אין באַגילדטע
פּאַפּירלעך.

1874 " האָט ער מיר געוויזן איין פינגערל זהב, איך ווייס
נישט אויב עס איז געווען גאָלד אָדער באַגולד [פּאַדרע] 261
הרבא. ל. ליפּשיץ, שו"ת אריה [....] חלק אבן העזר,
פּרעמישלא, דף ק/ 1.

1964 " האָט ער זיך געמיטלעך אַרויפגעטאָן די באַגולטע פּענסנע.
י. קאַפּלאַן, שליאַך און אומוועג, ת"א, ז' 9. 259

1972 " די באַגילדעטע אותיות אויף די מאַרמאָרנע טאָוולען
האָבן זיך געפינקלט מיט אַמאָליקער גדולה". חג, פּאַר, 502
VIII/13.

2. (פיג) וואָס זעט אויס ווי גאָלד אין קאָליר, גלאַנץ,
באַלויכטונג. % מיר זעען נאָר די בערגשפּיצן באַגילדטע פון
זונפאַרגאַנג.

1925 " פאַרהילט אין פרימאָרגנדיקן טוי, באַגילדט

פאַדרוג מיט א שטיק זוץ, זעט זי אויס איצט, ווי 491
א ריזיקער שטיינערנער אָפגאָט". ייז, אלטשטאט, פון בוך
"אויף פרעמדער ערד, ציט אנט ז' 311.

1926 " פורלעך לויפן האסטיק צום שאסיי פון שטעטל, אויפן
הימל לויכט שוין א באגולדטער שרעטל" בעג, פאעמען, 496
וואַרשע, ז' 61.

1961 " די געדיכטע זונגרויזן וויגן זיך אונטער מיט די
גרויסע באגילדעטע קעפ". נ. לוריע, זש' סאוועטיש 503
היימלאנד, נ' 2, ז' 66.

3. (פיג) פארשענערט, מיט א פאלשן אָפּנארערישן גלאַנץ. (קונסטיק)

1910 " מאנכע [...] ווילן זעך אויף דער בינע [...] א
באגילדעטן ליגן, איידער די אפענע, ריכטיקע ווארהייט". 508
רעד' ג. באדער, יודישער פאלקסקאלענדאר תר"ע, לעמבערג.

באַגילדן - טרוו, פּאַר באגילדט, פּפּ באגילטן (באגילט),
זן: באגאלדן (באגאָלדט), באַגולן (באגולט). 1. באציען
א זאך מיט א שיכט גאלד אדער מיט עפעס וואס איז ווי
גאלד, (למשל, גאָלדפארב אָע) % דער יוועלירער באגילדט
דאס דעקל פון זייגער. דער איינבינדער וועט באגילדן
די אותיות אויף די בוכטאוולען. די גזימסן פון טויער
האט מען באגילדט פון אויבן.

2. (פיג) געבן די גרעסטע באלוינונג, ווי מע וואלט
אפגעשאטן מיט גאלד. % מע זאל מיך באגילטן, וועל איך
ניט אויסזאגן דעם סוד.

1904 " ער [דער טעכניקער] האט אפשר די גלענצנדסטע ערפי-
נדונגען אין קאפ, פון וועלכע ער וואלט אפשר באגילדט 260
[טעקסט: בעגולד] געווארן" [איבז?] מ. שיפּפל,
דיא עקאנאמישע איבערקעהרענישען [...], זשענעוו, ז' 24.

1937 " ער זאל זי וועלן באגילדן, וואלט זי שוין זיין ווייב
נישט צוריק געווארן". י. פערלע, גילדענע פאווע, 498
וואַרשע, ז' 520 [?].

3. (פיג) באלייכטן מיט א קאליר אדער גלאנץ פון גאלד.

... " די זון האַלט ביים אונטערגיין און באַגלעט די שפּיץ [שפּיצן?]
512 קברים". שע, קליינע מענטשעלעך [...].

1936 " די אונטערגייענדיקע זון האָט [...] באַגילדט די
489 גרינע קעפּלעך פון די זאַנגען". רק, ערד, ציט אַנט, ז' 569.

1962 " דער זונפאַרגאַנג שפּילט און באַגילדט מיינע פּאַליצעס
497 ספרים". חג, דער מענטש פון פּאַיער, נ"י, ז' 24.

4. (פיג) געבן אַ געווייסער זאַך אַ שענערן אויסזען, אַ
מער ווערטפולן באַטייט, ווי ס'איז [האָט] אין דער אמתן.
% דעם מאַנגל אין תוך באַגילדט ער מיט שיינע פּראַזן.

1917 " הער דובנאָוו שטרעבט נאָר צו באַגילדן יענע קייטן און
500 מאַכן זיי לייכטער [...] און צו געבן זיי דעם אויסזען
פון נאַציאָנאַלע בראַסלעטן". זשיט, שריפטן IV, נ"י, ז' 231.

~~||=(ד)ונג~~ [באַגילדונג] -- די, באַ. מצב פון ~~זיין~~ באַגילדט [אָקט פון באַגילדן].

1948 " אין אונדזערע געפּאַרפּולע צייטן הייבן מיר אָן צו
492 דערקענען דעם חילוק [...] צווישן פאַלשן און עכטן וואָרט
[...] צווישן גאָלד און באַגילדיקטקייט", צווישן שטאָל
און בלעך". י. ראַפּאַפּאָרט, טראַפּנס גלויבן, מעלבורן,
ז' 164.

[באַגילדט]יקטקייט -- די, באַ. מצב פון זיין באַגילדט.

[באַגילד]ער -- דער, =ס. גאָלדשמיד [מאַרק רוב 1826].

באַגין I -- דער, ~~=ען~~ [=ען] [//53] באַגינען.

באַגין II -- אדוו ----> באַגינען II.

באַגיניק -- אדוו. (שנש) [קשעת פּנים] באַגינען, אָנהייב טאָג.
1947 " נישט פון יענעם טראַכט איך איצט/[...] [פון באַר אָן]
539 אַנדערן, וואָס זאָל באַגיניק / באַשטייגן הר=הזיתים".
צייט, [?] ב' I, נ"י, ז' 126. [גרעסטנטיל קווים]

באַגינסטיבן - ----> באַגינציקן.

באַגינען I -- דער, =ס, פּפּ באַגין (דער, =ען).
1. אָנהייב, אָנפאַנג. % דער באַגין פון דער ציוויליזאַציע.
דאָס יידישע פאָלק טרעט אַרויס שוין אין דעם באַגינען פון
מענטשלעכער געשיכטע.

1959 " גויים שלאָפֿן איין אין די באַגינענס פֿון דער נאַכט,
ווי די הינער אויף די לייטערלעך". מט, טמז, II/5. 599

1961 " ווען מיר לייענען [...] וועגן דער געשיכטע פֿון
יידישן יישוב אין לוצק, זעען מיר, אַז אין סאַמע באַגינען 562
האָבן יידן אַפֿילו ניט געטאָרט אַריינקומען אין דער דאָזיקער
קטאָט". י. שמולעוויטש, פּאַר, אָן/10.

1966 " דער דור, וואָס האָט אין באַגין געהאַט פּאָנעץ, אידעאַלן
געפֿינט זיך אַצינד אין אַן אַמאַק=לויף צום אונטערגאַנג". 527
מ. יונגמאַן, גק, נ׳ 53, ז...

2. דער אָנהייב טאָג, קאַיאָר, % דער באַגינען איז געווען
אַ קילער און נעפּלדיקער, אָבער שפּעטער איז אַרויס די זון.

1856 " עס ווערט דאָרטין פֿלוצלינג נאַכט און פֿלוצלינג
טאָג. עס איז קיין אָווינד און קיין פֿריא מאָרגין א/774
דש הייסט איין בעגינען [...] ". | אַמד | איי הים,
ווילנע. ז׳ 10.

1912 " [...] האָט עס דער ווינט צו מיר בײַן=השמשות געבראַכט?
[...] צי האָט עס באַגינען אַרונטערגעשטעלט // פֿון מזרח
דערוואַכנדן פֿלאַמען=געזיכט.?". יהואש, זון און נעבל, 774
ליד "אַ זיעג", נ"י, ז׳...

1938 " יעדער אָנהייב האָט דעם זיסן הויך פֿון באַגין, און
יעדער סוף - איז אַ מידקייט און אַן אומעט". קאַר, 528
שריפֿטן I, נ"י, ז׳ 229.

1949 " איבער דער שיינקייט פֿון די באַגינענס און זונאויפֿ-
גאַנגען [...]" ייז, דערציילונגען, נ"י, ז׳ 294.

ם בגין. ----> 1.

1713 " פֿר לאָז דיך ניט אויף דיא מענשן און ניט אויף דש געלט
דען דש איז דער בגין פֿון דער עבודה זרה". מחזור שלש 526
רגלים [...], אמשטרדם, טו -1.

1721 " (כמלאך) אַז איין ענגיל דער שטונד אן בגין פֿון
וועג, אַזו וואַר דער גישטאַלט פֿון כהן". מחזור ר"ה 525
ויו"כ, הומבורג, קצו -1.

[illegible] -- אַדי. (ווי) פֿון באַגינען, פֿרימאָרגנדיק.

1940 " אין יאַגעניש צו שעפֿער, צו פֿאַבריקן, // ווערט געבוירן
דאָס באַגינענדיקע פֿאַרגעזאַנג". הל, אַלע ווערק.ב׳ I, ז׳286. 652

1948 " אין איר אָנבר‏עגיקייט זיך מעלדעט נאָך אַנאַנד
סיביר, אוראַל און דער באַגינענדיקער מזרח". פּמ, מילכאָמע, 653
מאָסקווע, ז׳ 74.

0 באגינען=בלוי -- דער, בא.

1943 " זייַנען די רייד פון (נא// אין ליכטיקן באגינען=בלוי

// געגאנגען [...]". א ניסענזאן, דאס לעבן זינגט [...],

נ"י, ז' 303.

באגינען=גאלד -- דאס, בא.

1938 " א יונגער חלום, וואס שמעקט מיט וואלד און מיט טאַל,

642 מיט צעשטראלטן באגינען=גאלד"... י. לערער, מײַן היים,

ייִפּא, ווארשע, נ' 4.

באגינען=דעמערונג -- די, בא.

1937 " אין דער [...] האלב=חלומענדיקער באגינען=דעמערונג

564 [...] הייבט אָן זײַן אויג [...] אויסצוטיילן פיגורן".

צייט, ברענענדיקע ערד, ווארשע, צייט אנט, ז' 492.

באגינען=ליכט -- די/דאס.

1920 " אין שטוב איז פֿינצטער, בלויז דורך די צוויי אויגנ-

לעכער פון לאדן רייסט זיך אריין א שוואכע באגינען=

ליכט". ע. ווארשאווסקי, שמוגלערס, צייט אנט, ז' 229.

פפ: גרוי ווי דער באגינען. ניי ווי דער באגינען.

~~סטוטש 81, 297.~~

ב א ג י נ ע ן !! -- אדוו, פפ באגין. אין סאמע אנהייב

פון טאג (דער אדוו קומט אויך מיט די פרעפּ מיט, פון,

אין א"א) % ער שטייט אויף באגינען, מיטן זונאויפגאנג.

~~[...]~~ זונטיק באגינען, כ'האב דיך אויסגעזוכט

567 אין אלע ווינקעלער// און איך קען דיך ניט געפינען".

" א קליינער טייל יידן זענען מיט דעם באגין אויפגעשטאנען

535 לערנען". ממוס, ווינטשפינגערל, אלע ווערק... ז' 187.

1910 " אין דער פרי, ווען צו באגינען בין איך פון שלאף

640 אויפגעשטאנען [...]". פרוג, שריפטן, ב' !!!, נ"י,

דערציילונג "גיגנבעט".

1948 " ער פלעגט ארויספארן באגינען אין פעלד"...

615 פּמ, מילכאמע, מאסקווע, ז' 23.

1954 " אלע אין דערפרי, באגין נאך, זענען שוין די צוויי

522 פארשוינען געקומען אנצולויפן". ב. דעמבלין, ערב נאכט,

ת"א, ז' 212.

ת"א, ז' 212.

1960 " אין באַגין האָט געלאַנדעט די קאָסמישע שיף. [...]
יפֿה, די לעגענדע נח גרין, נ"י, ז' 35.

ם ביגינען.

1686 " ער טראָט וואָל הריין מיט קלוגהייט און' מיט זינען
אַלו טאָג שטונד ער אויף צו ביגינען". ספר משלים, 594
פּפפפד"מ, לז - II - I.

באַגינען, צו באַגינען

ב אַ ג י נ ע ן III - אוטוו. 1. (ארכ) אנהייבן (זיך)
אָנפֿאַנגען (זיך).

1904 " |...| און איך האָב געפֿונען דאָס די זיבן מזלות
(פּלאַנעטן) אין דעם ציירוס זייער אומלויף האַלטן, 563
און דאָן די זעלביקע ווידער אויף נײַ באַגינען. [...]
[מחבר?], שבט יהודה, ווילנא, ז' 133.

1935 " ר' ביינוש האָט זיך אַריינגעצויגן אין זיין הויז
לעבן שולהויף באַגינען אכט צו טאָן אויף דער שחיטה". 552
באַש, דער שטן אין גאָריי, וואַרשע, ז' 16.

1956 " אַרויסבאַגלייט די אורחימלעך האָט גליק [...]
איידער דער טרט ס'באַגינט די פּײַן, די ליידן אין 628
דער געטאָ, איידער דער טויט אַרומשלייכן באַגינט".
פּם, מלחמה, I, נ"י, ז' 285.

2. טאָגן, אנהייבן ווערן טאָג.

1873 " [...] אַזעלכע געדאַנקען האָבן זיך אומגעוועלצט
אין מיין קאָפּ, ביז עס האָט באַגינט דער מאָרגן". איבז 623
י. מ. וואָהלמאַן, ל. לעווינזאָהן, יפֿתח נדר, ווילנא.

1900 " ווינטער איז געווען די צייט אַריינצורייבן גוטע
סעודות [...] און צו מאַכן אָקעס [שפּילן אין קאָרטן] 585
ביז עס הייבט אָן צו באַגינען". ב. גאָרין, דיא מזיקים,
[...], נ"י, ז' 50.

1966 " דער חושך זאָל אַנטרינען - אַ ליכטל טראָג אַריין.
און אויב ס'וועט ניט באַגינען, וועט כאָטש ניט פֿינצטער 569
זיין". האַל, מיין אוצר, מאָסקווע, ז' 88.

ם ביגינען.

1544 "ער ווש בייא זיינן צייטן ניא קומען אין קיין שטרייט.

ערשט וואלט ערש ביגיניק עז וואכט איין אן דער צייט".

שב, פעטג 1094.

1541 "דא הוב זיך אן גרושה מוטש |?|. זי ווארן זי גאר

624 און מוטרליך איף וויקן. און גאר וויל ווארן אירר

צו טוט גישלאגן אין דעם ביגונד עש גלייך די טגן

|טאגן|". בבא-בוך, 5,598 -8. איסני.

1610 " |...| דוא זולשט ביגינין צו צילן זיבן וואכן".

622. טח,דברים, טז - ט.

1723 " ווען דען פרילונג אן קומט אז דיא זון בגינט שטארקר

צו ווערדן".|...|. לש 1, אמשטרדם, ר/156.

Mhd. beginnen

בגל.

באגינ(י)קן -- טרוו, פפ (דשמ) באגינסטיקן.

1. שאפן פאר א געוויסער דערשיינונג ספעציעל גוטע באדינ-

גוגנען, אומשטאנדן" % א נאסער קלימאט באגינציקט

די רעוומאטישע קראנקהייטן. יעדער מלחמה באגינציקט

דעם וווקס פון אכזריות.

1929 "|...|די ליכטיקייט פארהיט די בהמה פון קראנקהייטן

544 און באגינסטיקט ~~דעם וווקס פון אכזריות~~ די פראדוקציע

פון מילך". י. שפילפאגעל, וועגן האדוווען בהמות,

ווארשא, ז' 9.

1948 " [...] אויסמיידן אלע שלעכטע געוווינהייטן [...],

659 וואס באגינציקן די איבערבלוטונג פון דער שטולרער".

פגעל, נ' 2, פאריז.

1949 " [...] זיי קומען אויף [די אידעען] [...] ווו

657 זיי ווערן באגינציקט דורך געוויסע עקאנאמישע און

סאציאלע אומשטענדן פונעם לעבן". ר. ראקער, נאציאנאליזם

און קולטור, בייא, ז' 15.

2. זיין גינציק, גוטגינעריש צו עמעצן, ארויסווייזן א

באזונדערס גוטע באציונג, געבן אים פארהאנט, בילכיקייט;

פאוואריזירן. % א לערער טאר ניט באגינציקן באזונדערע

תלמידים, דארף זיך באציען צו אלעמען גלייך. די מלחמה=

אינוואלידן ווערן באגינציקט ביים צוטיילן דירות.

1911 " [...] לאכנדע, טרילנדע ליבע, באגינסטיקט און

543 געצייטיקט פון דער נאַטור [...]". י. באַוושאַווער, פּאָעזיע און פּראָזע, נ"י, ז' 225.

1954 " מיר האָבן טענות צום כעלעמער קאָמיטעט בלויז דערפאַר, 542 וואָס ער באַגינסטיקט באַזונדערס די שטאָט כעלם און פאַר רעיאָוויעץ האָט ער גאָרניט געטאָן". יזב כעלם, יאָהאַנעסבורג, ז' 608.

|| באַגינציקונג - די, =ען, פּפּ (דטשם) באַגינסטיקונג. הנחה, פּריווילעגיע.

1865 " דעם דעמיסיאָנירטן יידישן סאָלדאַט גיט מען נישט די דאָזיקע באַגינסטיקונג". [טעקסט: באַגינסטיגונג]". קמ, נ' 11, ז' 167.

1920 " ס'איז געלעגן פאַר יעדער רבֿ דאָס ווער=געזעצבוך אָפֿן, איך ניין און צוואַנציקסטן פּאַראַגראַף באַגינסטיקונג" [טעקסט: באַגינסטיגונג] געטראָפֿן [...]". מ. נ. לאַנגערמאַן [...], די מלחמה, וויך, ז' 28.

<D. Begünstigung

ב א ג י ס ן -- טרוו. פֿאַר באַגאַסן. 1. גיסנדיק/שפּריצנדיק

באדעקן אן אייבערפלאך מיט וואסער אדער אן אנדער

פליסיקייט. % באגיסן דעם גארטן. ס'האט לאנג ניט גערעגנט,

דארף מען באגיסן די פעלדער. נאכן אפבאקן דעם טארט

האט זי אים באגאסן מיט א דינעם שיכט קרעם.

1900 " דאס וועסנעדיקע פלאנצן פארזארגט דאס ביימעלע

מיט ווארעמקייט, אבער דאמאלס דארף מען דאס א סך 663

באגיסן". [illegible] מ. וועללער, ווי מען פלאנצט א סאד,

ווילנא, ז' 20.

1910 " און דו באגיסט איך פֿײַן און ווייטיק// די קאלטע

ערד אין [מיט] ווארעם בלוט". פרוג, אלע שריפטן, ב. 679

II, נ"י, ז' 140.

1939 " [...] אויסקוועטשן קעז, אנבאקן פלעצעלעך און

באגיסן מיט סמעטענע". רעד אקש, דאס געזאנג פון 670

פעלקער, מאסקווע, ז' 95.

1953 " [...] מען האט זיי | די יידן | באגאסן מיט בענזין

און אונטערגעצונדן לעבעדיקערהייט". ז. לעווינבוק, 674

יזכר ספר [illegible] ברנוביץ, |ת"א?|, ז' 530.

2. (פיג) דורכדרינגען, דורכזאַפּן מיט א געפיל, שטימונג.

% מען האט די יתומים ממש באגאסן מיט ליבשאפט.

1970 " די יידישע פאליטישע פארטייען אין שטעטל |...|

זיינען געווען באגאסן מיט אזוי פיל ראמאנטיק און 172

אדורכגעדרונגען מיטן גלויבן אין די העכסטע אידעאלן

פון דער מענטשהייט". מ. מאיראוויטש, יזכר [illegible] זלאטשעוו,

ת"א, ז' 52.

באגיסן זיך -- [illegible]. רעפל. % ס'איז געווען שטארק הייס,

האט ער זיך באגאסן מיט אן עמער וואסער.

~~2. ווערן באגאסן, באשפריצט מיט עפעס.~~ % די מענטשן באגיסן

זיך מיט שווייס פון גרויס היץ.

1970 " די דייטשן פלעגן שלאגן אכזריותדיק, ביז דער קרבן

698 פלעגט זיך באגיסן מיט בלוט". ר. לאכמאן, יזב

זלאטשעוו, ת"א, ז׳ 330.

1906 " ארום דעם מיטללענדישן ים |...| איז אין אלע לענדער

682 געמאכט געווארן א קינסטלעכע באגיסונג פון די פעלדער".

איבז, נ. רובאקין, די אייביגע מלחמה מיט דער נאטור,

ווילנע, ז׳ 29.

באגיסעכץ - דאס, =ן. (איר) שלעכטער אויפן פון באגיסן.

% פון אזא באגיסעכץ וועט גארניט וואקסן, א שאד דאס

וואסער.

באגיסער -- דער, =ס. 1. דער וואס באגיסט.

2. מכשיר, כלי צום באגיסן. % אויטאמאטישער באגיסער.

1929 " ווערט די ערד אויסגעטריקנט, דארף מען זי באגיסן

700 (מיט א באגיסער)". י. בורטיאנסקי, דאס געוויקס

און זיין נוצן, קיעוו, ז׳ 110.

באגיסעריי -- דאס. בא. פון באגיסן/~~פלאנצן~~ אע. די באשעפטיקונג/

ספעציאליטעט. % עטלעכע קיבוצניקעס האבן זיך ספעציאליזט

אין באגיסעריי.

0 באגיס=גארטן -- דער, =ער. א גארטן וואס ווערט דער

עיקר באוואסערט דורך באגיסן, ספעציעל אין א טרוקענעם

קלימאט.

1937 " צווישן די ביימער גרינען העל די באגיס=גערטנער".

661 |?איבז|, פ. א. זשאראוו, קרים, מאסקווע, ז׳ 59.

באגיספעלד -- דאס, =ער. דזוו. דפוו.

באגיס=קענדל -- דאס, =עך. ספעציעלע כלי מיט א לאנגן און

שמאלן העלדזל, וואס האט פון אויסן א זיפּדעקל, צו

באגיסן/באשפריצן א גארטן. אע.

באגיסן מיט שווייס -- אריינלייגן א סך מי, שווער

הארעווען.

1906 " יעדעס שטיקל ערד, וואס מיר באארבעטן איצט |...| איז באגאסן מיט שווייס פון פיל דורות". פ. קראפאטקין, אונזערע עשירות, ס-פעטערבורג, ז' 6. 664

באגיסן (זיך) מיט(בלוטיקע) טרערן -- שטארק וויינען, באוויינען

... " ביי דיר, מיין קינד, וויל איך איצט נאר זיצן // און דיין קבר באגיסן מיט טרערן". ש. עטינגער, לידער, ציט אויסג ווילנע, 1925, ז' 100. 664/א

... " ווי די מוטער האט דאס דערהערט, // האט זי זיך באגאסן מיט טרערן" | פל. |. 677

1971 " דער ייד האט זיך געהאלטן אין איין באגיסן מיט בלוטיקע טרערן". א. העפטערמאן, פאר, VI/25. 691

דאס הארץ באגיסט זיך מיט בלוט -- פילט א גרויסן צער, א נשמה=ווייטיק, טרויער.

1948 " דער בכור! - האט אים באגאסן זיך דאס הארץ מיט בלוט, און פונקט ווי סם געפאלן אין דער טיף זיינען די טרערן". פמ, מילכאמע, מאסקווע, ז' 77. 681

א קאלטער שווייס (טויטשווייס, אנגסט שווייס) באגיסט אים - וועגן רעאקציע פון שרעק, פחד, אנגסט, אומזיכערקייט אע געפילן. | מיטן אייגענעם באטייט: באגאסן ווערן/ באגיסן זיך מיט...

1922.. " און ס'ווערט דער ווערטער מיט אן אנגסטנשווייס באגאסן". בראד, באגייסטערונג, ז' 23. 169 ?

1934 " די ציין קלאפן איר, און איר לייב ווערט באגאסן מיט א קאלטן שווייס". אש, דער תהילים =ייד. 678

1921 " יעדעס מאל, ווען עס קומט אויס דעם ארענדאר צום פריץ אין הויף אריינצוגיין, פאלט אים דאס הארץ איין פאר שרעק און אנגסטן באגיסן אים". דצוו. 683

באגיסן מיט ליכט/שיין -- שטארק באלייכטן. % די סצענע איז פלוצעם באגאסן געווארן מיט א רויטן ליכט.

1909 " די לבנה האט עס באגאסן | די שטוב, די ספרים | מיט איר אור הבהיר". א. וויעוויארקע, הימל און ערד, לעמבערג, ז' 55. 672

ם בגישן/ביגיסן. <---- 1.

1676 " [...] אונ' בגישט [דאס פלייש] דש דאז זלץ הראב
קומט". ברנט שפיגל, פפד"מ, פרק יז -. 665

1679 " יעקב [...] גיסט טראנק, אופפיר דרויף אונ' ביגיסיט
אין מיט איל". י. בליץ, בראשית, וה - יד. 699

ם |באגיריק| ב ג י ר י ג -־ אדוו. נייגעריק.

1796 " דער קיניג [...] זאגט: [...] איך בין ניכט וויניגר
בגיריג צו ווישן דער פר פאלג פון |...| שערף עלדינס 702
היסטאריע אלש איך דיזי טאגי בגיריג גוועזין סינידאבס
בגעבנהייט צו הערין". מחבר/ ~~XXXX~~ טויזינד אונד איין
פירטל שטונד, פראנקפורט דאדר, תקנ"ו, דף לו -2.

ב א ג ל אַ ז ן -- טרוו, |~~מארק דוב 666, 1733~~|, פֿפֿ באגלעזן.
1, אריינמאכן, אריינשטעלן שויבן. % דער בנין איז שוין
פארטיק, מע דארף נאר באגלאזן די פענצטער.

1929 " די שטאָל דארף האבן א באגלאזט ~~XXXX~~ פענצטערל,
בעסער פאר אלץ פון דרום=זייט". י.שפילפאגעל, וועגן 716/א
האדעוועז בהמות, ווארשא, ז' 9.

1972 " צווישן די הויכע באגלאזטע |פארי~~X~~| שאפעס |...|
האט דאס שפינוועבס זיך געצויגן". ח. ראזענפארב, 716
דער בוים פון לעבן, I, ת"א, ז' 417.

2. (פיג) אויסטרכוגן מיט עפעס דורכזיכטיקס, ווי מיט גלאָז.

~~1963~~ 1936 " און די קלאנגען - אויסגראווירט אין לופטן, / ווי אין
פראסט//זילבערלעך פון אטעם בלא, דעהאנגען// איבער שניי 706
לבנהדיק באגלאזט". סוצ, פֿון I, ת"א, ז' 10 1963

באגלאַזן זיך -- (פיג) באדעקן זיך מיט עפעס וואס
האט די אייגנשאפט פון גלאז (דורכזיכטיק, ברעכיק,
קרישטאליק אע).

1948 " דער ברוק און אספאלט האבן זיך באגלאזט". ייש,
קענטאקי, נ"י, ז' 227. 707

ב אַ ג ל אַ נ צ ל ע ן -- טרוו. (איר ~~X~~ שנש) באפוצן מיט
א גלאנצנדיקער זאך.

1944 " עס איז דער זייגער [...] מיט גאלד באגלאנצט".
נאד, מודה אני, נ"י, ז' 157. 711

ב אַ ג ל אַ נ צ ן -- טרוו. ס'רוב געניצט אין פאסיוו; זיין
ווערן באגלאנצט. 1. באשיינען, באלייכטן, צוגעבן
גלאנץ. % די לבנה באגלאנצט די דעכער.

1911 " די שטוב איז שטיל און ...

32.5.13

באגלאזן זיך -- (פיג) באדעקן זיך מיט עפעס וואס
האט די אייגנשאפט פון גלאז (דורכזיכטיק, ברעכיק,
קרישטאליק אע).

1948 " דער ברוק און אספאלט האבן זיך באגלאזט". ייש,
707 קענטאקי, נ"י, ז' 227.

באגלאנצלען -- טרוו. (שנש) באפוצן מיט
א גלאנצנדיקער זאך.

1944 " עס איז דער זייגער [...] מיט גאלד באגלאנצט".
711 נאד, מודה אני, נ"י, ז' 157.

באגלאנצן -- טרוו. ס'רוב געניצט איך פאסיוו; זיין
ווערן באגלאנצט. 1. באשיינען, באלייכטן, צוגעבן
גלאנץ. % די לבנה באגלאנצט די דעכער.

1911 " די שטוב איז שטיל און רויט באגלאנצט, דאס בעטל

709 נאר איז ווייס און בלייך". א. ווייעוויארקא, ליעבשאפט,
קראקא, ז׳ 11.

1921 " די ערשטע, די שטילע לבנה=באגלאנצטע [...] פאדי...
708 פסח=נאכט". מ. ראוויטש, נאקעטע לידער, וויו. ז...

1949 " חבר אנאטאלס פנים האט זיך פארענדערט און איז באגלאנצט
712 געווארן פונעם ליכט". אש, ווארשע, נ"י, ז׳ 255.

2. (וועגן געבעקס) באשמירן מיט עפעס וואס גיט צו גלאנץ,
טעם, קאליר. % פארן אריינזעצן אין אויוון די חלות, באגלאנצט
מען זיי מיט אן איי.

1963 " ס׳איז גאר נישטא קיין מער מחיידיקער סיריעל [...]
710 ווי דער נארהאפטער געמיש פון גאלדענער ווייץ, באגלאנצט
מיט צוקער און האניק". טמז, אנאנאס, 3/VI.

ב א ג ל א צ ן -- טרוו. קוקן אויף עפעס מיט אויסגעגלאצטע
אויגן, שטארק וווּנדערן זיך.

1970 " און ווידער זיצן זיי [...], באגלאצן דאס פאראנענע
714 מיט אייגעלעך גראע". צייט, אלע לידער און פאעמעס,
II, נ"י, ז׳ 485.

ב א ג ל ו י ב ט --> באגלייבט.

ב א ג ל ו י ב י ק ט -- ----> באגלייבט. באגלייביקט.

באגלויביקן ----> באגלייביקן.

ב א ג ל ו י ב ן --> באגלייבן.

באגליטשט -- אדוו. (איר) במקום באגליקט [נפ, שפעט=לשון].

% איך בין גארניט אזוי באגליטשט פון דער באגריסונג זיינער.

באגלייבט -- אדי/אדוו. ווערט צו גלייבן אין אים / אין דעם, פארדינט צוטרוי, פארלאזלעך, ראיעל. % באגלייבטע עדות. דאס איז א באגלייבטע ידיעה, ניט אויסגעטראכט. צו זיינע רייד דארף מען זיך צוהערן - ער איז א באגלייבטער מענטש. פון זינט ער האט אנגעזעצט א סך געלט, איז דער סוחר שוין ניט באגלייבט, און מע גיט אים סחורה נאר אויף מזומן.

1833 " אז מען איז אים מבייש און ער האט יכולת זעך נוקם
צו זיין אין יענם פר דעם ביוש און ער איז מוחל זיין 741
בזיון דש איז איין בגלייבטר צייכן אז ער איז איין
עניו ". איבז ר' משה בר' נתן נטע, הרב אליהו
הכהן האיתמרי, שבט מוסר, סדילקאוו, דף 15 - 1.

1931 " ווי אומבאגלייבט עס איז די געטריישאפט און ווי
באגלייבט די פאלשקייט". ווייס, ב' VI, ווארשע, ז' 209. 727

1966 " [...] דיין שווערד, וואס איז ביי דיר אזוי באגלייבט"
[...]האל, מיין אוצר, מאסקווע, ז' 248. 735

באגלייבטקייט -- די, בא. פארלאזלעכקייט, אמתדיקייט, ראיעלקייט.

1972 " |...| זייער באגלייבטקייט שטייט אבער אונטער א
גרויסן פרעגצייכן". ז. ראבינסאן, ארויפגעצוווּנגענע 743
יידישע רעפרעזענטאנטן אונטער דער נאצישער ממשלה,
ייווא, נ"י, ז' 19.

ער איז א באגלייבטער מענטש, ער דאוונט אין דריי פאר תפילין -- (איר) אויף איינעם וואס איז ניט אזוי באגלייבט.

ם ביגלייבט/ביגלויבט.

1625 " זיא איז פר גוט איין ווארהפטיג (עדות) כלומר די תורה
איז בגלייבט עדות צו זאגן ווער זיא הוט גילערינט". 736
[...] סהמ, תהילים, יט -ח.

באג - 35.

1721 " [...] אונ' דיא זון זאגט עדות זאגט הקה"ה
צו איר דוא בישט אייך עד אונ' איינר איז ניט 736/א
ביגלייבט". מחזור ר"ה ויו"כ, הומבורג, יט - 1.

באגלייביק - אדי/אדוו. דזוו דפוו.

1937 " זאג מיר באגלייביק // הויך אויפן קול".
סוצ, ציט פוו], ת"א, 1963, ז' 81. 745

1973 " ס'וועט דיר אלצדינג ווערן קלאר און
באגלייביק". א. גרינבערג, זש' סביבה, 744
יאנואר, ז' 40.

באגלייביקן - טרוו. באשטעטיקן די ריכטיקייט,
וועריפיצירן. % דעם אפמאך דארף מען נאך באגלייביקן
ביים נאטאריוס.

... " זאל דער שטר באגלייביקט ווערן דורך די וועלכע
האבן זיך דעריך געחתמעט". איבז ש. פיעטרושקא [?], 724
בבא מציעא, ז' 1 א.

(ניט) באגלייבט - פאדי/פאדוו. באגלייבט, פארלאזלעך.

1955 " לויט די אינפארמאציעס, וואס איך האב באקומען
פון גאר באגלייביקטע מקורות |...|". ש.י. הארענדארף, 722
טעאטער=קאראוואנען, לאנדאן.

D. beglaubigen

באגלייבשאפט - [illegible] - די/דאס. (עלט?)
דזוו באגלייבטקייט.

1885 " איך לויב דיך, מלך, וואס לעבסט אייביק [...]
וואס [...] (רבה אמונתך) עס איז גרויס דיין 750
באגלייבשאפט". |מחבר?| ספר מקור הברכה !!,
מונקאטש, דף פא - I.

ב <u>א</u> ג ל יי ט - דער, =ן. <u>דזוו</u> <u>באלייטונג</u>.

ב <u>א</u> ג ל יי ט ב ר י ו - ----> <u>באלייטבריוו</u>.

ב <u>א</u> ג ל יי ט ן - ----> <u>באלייטן</u>.

ב <u>א</u> ג ל <u>יי</u> ך - ----> <u>ביי גלייך</u>.

<u>רעד:</u> ס'איז <u>אַ</u>ן אבסורד דער <u>אָ</u>פשיק: אפילו אין דער ליטע האט קיינער ניט געזאגט BAY GLAYKH, שוין אפגערעדט, אז (ס'איז) ניטא אין דער ליטעראטור <u>קיין</u> <u>איין מאל</u> אזא פארעם. אבער .... <u>אווו</u> הייסט אָפשיקן.

(37-39) באַגלייכן -- טרוו. | סטוטש 526 |ס(שניידעריי)
אפגלייכן, ארומגלייכן דעם שטאף נאכן צושניידן, איינער
פון די ערשטע פראצעסןביים אויפנייען א בגד.

באַגלימערן -- טרוו. (שנש?) מאכן ס׳זאל פינקלען,
שפילן מיט פארשיידענע טענער פון שײַן, קאלירן.
" א, פון וואנען די גרינע קרישטאלן,/ 1939 - 1937
וואס באגלימערן בערג רונדארומיק?". סוצ, ציט פוו I , 899
ז׳ 113. 1963, מ״ס

Mhd. beglîmen ... (?) ...

באַגליקונג -- די, באַ. (ארכ) גליק, מזל, הצלחה.
1805 "(שקר) און די זעלביגי צייט איז אל דש געלט פאלש
אוך נאריש אלי בגליקונג אוך אלי איבריגי נוצליכקייט׳ 901
איבז א. פאוויר, בחינות עולם, זאלקווא,
זאלקוווא, תקס״ה, דף ל - 1.
באמ: אפשר געבן ווי א דעריוואט ביי באגליקן?.
ס ביגליקונג / בקליקונג.
1661 " דען ווען איר האט פור לאנגר צייט גידינט צו דען
רומיים זא ווערט איר גיוועזן מיט איינן אין דר 903
ביגליקונג אונ׳ אין דעם גוטן". יוסיפון, אמשטרדם,
דף רצז -.
1716 " אונ׳ ווען עש ווערט דיר איבל גין ווערט ער | דער
יצר=הרע| אין דיין גידאנקן ברענגן דען וואול שטאנד 904
פון דיא רשעים אונ׳ דיא ביגליקונג פון דיא אן גאט
לייקינן". רזה I, אמשטרדם, דף קא - 1.

באַגליקן -- 1. טרוו. גורם זיין/ ברענגען גליק,
מאכן גליקלעך, מזכה זיין מיט עפעס וואס קאן/דארף
פארשאפן פרייד, צופרידנקייט. % באגליקן מיט [...].

דער אייבערשטער האט זיי באגליקט, זיי זיינען רייך,

האבן פיינע קינדער.

1873 " [...] כלומרשט פריי, וואס מיינען אז זיי באגליקן

מיט א ווארט, מיט א קוק". ממוס, די קליאטשע, קאנק 250810.

1940 " [...] די סטאטיסטיקער [...] וואס האלטן, אז יידישע

הענדלער באגליקן די וועלט"בערג, באם דניעפער, !!, 941

1968 " זייך טאכטער האט אים באגליקט מיט אן אייניקל".

י. פערעל, יזב אטוואצק, ת"א, ז' 351. 932

2. אוטוו. מצליח זיין, האבן מזל. ער איז א בר=מזל,

א מענטש, וואס באגליקט אין אלץ וואס ער טוט.

1890 " אצינד גיי און פיר אריין די ישראל אין ארץ=ישראל,

וווהין נאר דו וועסט אריינטרעטן, וועסטו באגליקן". 948

ר' יעקב מדובנא, משלי חכמה, דברים, ווילנא, דף עא - !!.

1941 " אומעטום ווו ער [חזקיהו] פלעגט ארויסגיין, פלעגט

ער באגליקן". תי, מלכים ב', יח -7. 952

-- פאדי/פאדוו. באשאנקען מיט גליק, מיט מזל.

1840 " איך קויף מיר פיל סחורות און רייז אויף איין

שיף מיט אנדרי קויף לייט. מיר רייזן דורך פיל אינזלן 907

באגליקט. [מחבר?] גליק איז פיל בעסער וויא קלוגהייט,

ווארשא, דף ט/1.

1966 " איר ווייסט, וואס הייסט אלטקייט - א רוגז אומזיסט,

/ א שמייכל, מיט טויזנטער טייטשן באגליקטער. 945

ער (=יך,)דער/די, =ס.

1873 " איך בין דאך דער פיינער מענטש, דער באגליקער, |...|,

דער בעל=טובה!" ממוס, די קליאטשע, קאנק 235560.

" און די יונגע שרייבער האבן געקוקט אויף דעם פאר- 1949

לעגער, ווי אויף אן אלמעכטיקן באגליקער". א. קאגאנאווסקי, 954

יידישע שרייבער אין דער היים,...

גיי/פאר געזונט און זאלסט באגליקן - ווינטשעוואניע

ביים געזעגענען זיך מיט עמעצן.

וויל צו דעם מענטשן וואס באליקט אויף דער עלטער (פול), 917

ם ביגליקן.

1768 " דיא ריד אונזר לעפצן מאך ביגליקן |...| דש גישרייא
934 הער אונ' פר גיב". מחזור, יו"כ |...| אויף טייטש
| מוסף | אמשטרדם, תקכ"ח, דף ה - ז.

1661 " דש איר אלזו אן ריכטט טאג בייא טאג שטרייטונג מיט
939 דען יהודים אונ' אלי אורדנונג אונ' איך קלוגהייט
אונ' דארום טוט איר אויך ניט ביגליקן". יוסיפון, אמשטרדם,
רפו - 2.

|| באגליקלער | בגליקלך -- אדוו. מזלדיק, גליקלעך.
1711 " |...| גיא נאך דען אבן טוב דז דער לייכט דיא גנצי
910 וועלט, דען דיא שעה איז בגליקלך צו דיר". נצ, פפד"מ,
בראשית, דף ג/א.

באגלעזלט -- אדי/אדוו. אונטערן גלעזל, בגילופין, א ביסל באטרונקען.

1917 " שוין איין מאל געוועזן א חגא, א משתה, // דער חתן
958 פון משקה באגלעזלט, צופרידן". בראד, שיחת-חולין, ז' 9.
1920 " בפרעק איז שוין באגלעזלט און איך אזא מאמענט שפילט
957 ער פריילעכער". סעג, גאלדענע פאוועס, ציט אנס, ז' 429.

באגלעזערט -- אדי. וואס איז מיט גלאז, מיט שויבן פון גלאז. % צום באלקאן האט געפירט א באגלעזערטע טיר.

1969 " [...] דורך דער באגלעזערטער וועראנדע, פון וואנען טילצע
959 קען ארויסקוקן [...]". חג, טמז, 10/ז.

באגלעטן -- טרוו. פאר באגלעט. 1. גלעטן א סך, ארום-גלעטן פון אלע זייטן, צערטלען גלעטנדיק.

1963 " [...] מיט געדאנקען=פינגער איצט באגלעטע |פארק".
962 סוצ, פוז ז, ת"א, ז' 60.
... " דאס פערדל לאזט זיך ניט צוימען [...] ביז מע באגלעט
960 עס ניט". י. מאניק, פון א בריוו.

2. (ארכ) באשמירן גלאט מיט א דינעם שיכט פון עפעס.

1861 " מען מעג בעגלעטין די פייגין קוכין מיט זאפט |...|".
963 משניות, זרעים, קעניגסבערג, דף פו/2.

באַגלעקלט -- אַדי/אַדוו. וואָס האָט גלעקלעך, באַהאַנגען מיט גלעקלעך. % זיי פאָרן אין באַגלעקלטע שליטלעך.

1937 " |...| און אונטער באַגלעקלט, באַטרעלדלט". נאַד, נאַדירגאַנג, נ"י, ז' 250. 964

באַגנאָדיקן -- ---> באַגנעדיקן.

באַגנאָדן -- ---> באַגנעדיקן.

באַגנבֿענען -- טרוו, (איך) באַגנבֿע |באַגאַנווע|, פּאַר באַגנבֿעט | באַגאַנוועט |. 1. אויספירן אַן אַקט פון גנבֿה, צונעמען ביי עמעצן און יענעמס וויסן אַ חפצים זיינע, געלט אאַ. % די קראָם האָט מען באַגנבֿעט ביי נאַכט, צוגענומען כּמעט די גאַנצע סחורה. לאָז ניט אָפֿן די טיר בײם אוועקגיין, מע וועט אונדז באַגנבֿענען און אַרויס-טראָגן אַלץ פון שטוב.

... "[...] אַז זי [סערקעלע] האָט זיך איינגערעדט, אַז רעדלעך האָט זי באַגנבֿעט, איז שוין און עק |...|". ש.עטינגער סערקעלע, ציט אויסג, ווילנע 1925, ז' 388. 975/א

... " דעם טאַטן באַגנבֿעט, פון דער היים אַנטלאָפן, האַלצמאַאַנען אָפּגעליגנערט [...]". שע, בלאָנדזשענדע שטערן, ציט אויסג, וואַרשע, 1922, ז' 118. 975

1963 " צום ערשטן מאָל אין לעבן דערהערט משהקע אַזוי דייטלעך, אַז אַזעלכע זאַכן ווי באַגנבֿענען קראָמען הייסט 'אַרבעטן'. א גאַנץ פיין וואָרט". זש, טמז ח/18. 971

2. (פיג) צונעמען אַ גייסטיקן ווערט, אויספירן פּלאַגיאַט, אַע

1973 " לאָמיר זיך אַליין באַגנבֿענען און זיי דערמאָנען, אַז 'אַ ייד און יידיש האָט ניט קיין יידישן טעם". וו. יוניק, פּאַר, ז 25. 971/א

באַגנבֿענען ביז צום העמד (פון קאָפּ ביז די פיס) - צונעמען אַלץ.

ער באַגנבֿעט דעם איבערשטן/גאָט -- (איר) וועגן איינעם וואָס היפּערט איבערביים דאַווענען.

ב אַ ג נ ו ג ן (זיך) -- ----> באַנוגענען (זיך).

ב א ג נ ו ג ע נ ע ן (זיך) -- באַנוגענען (זיך).

ב אַ ג נ ע -- די, =ס. זומפּ, געמויזעכץ. <P: BAGNO

1954 " מיר זיינען געגאַנגען איבער באַגנעס, בלאָטעס ביז איבער די קני, און אָפט ביז צום בויך". י. הערץ, יזב כעלם, יאָהאַנעסבורג, ז' 528. 1005

1957 " אויף אַזאַ אופן זיינען אויסגעוואַקסן די מאַכזומפּן [...], די גרויסע באַגנעס [...]". ברוס, די שטילע ערד, נ"י, ז' 14. 1005

ב אַ ג נ ע ד י ק ן -- טרוו, זן באַגנאַדיקן, עלטערע פאָרמע אויך באַגנאַדן. 1. שענקען אָדער פאַרקלענערן די שטראָף פאַר א פאַרברעכן, עבירה. % מע האָט דעם יונגן בחור באַגנעדיקט און פאַרביטן טויטשטראָף אויף 10 יאָר תפיסה. דער פאַרשפּעטער האָט זיך געווענדט צום פּרעזידענט, מע זאָל אים באַגנעדיקן.

1829 " דו זאָלסט ניט פאַרשניידן צו זיי [די כנענים] קיין בונד, און דו זאָלסט זיי ניט באַגנעדיקן". רוח"ת, [illegible] דברים, ז -ג. [illegible] קט -1. באַש 1267/240

1936 " דער קייסער האָט די פּאַגראָמשטשיקעס באַגנאַדיקט". י"ז. די ברידער אשכנזי, וואַרשע, ז' 514.

2. אַרויסווייזן (באַשענקען מיט) חסד, גנאַד, גוטווייליקייט.

1919 " דיין שיינקייט באַגנעדיקט דיך שטענדיק און מוחל בין איך דיין קאַפּריז". סעג, לירישע לידער, קיעוו, ז' 1011

1970 " בלויז א 120 אַרבעטס-פּעיקע [illegible] אויסגעקליבן געוואָרן באַגנעדיקט צו ווערן". יזב [illegible] סאַנץ, ת"א, ז' 785. 1019

באָג - ...

|| ~~=~~ונג -- די, =ען. % די בקשה פון רוצח וועגן באַגנעדיקונג

איז אפּגעוואָרפן געוואָרן.

<u>ביגנעדיגן / בגנאדן</u>.

-------- 1.

|1508?| " אל תחון - נוט ווילשטו בגנדן, ל׳רחמנות". רייכלין 8,

967 תהלים, נט - ה.

1703 " אלזא בגנאד ער מיך, איך זאל אים סך ו"ב אלפים

968 רייכשטאליר שטראף געבין מזומנים". כ"י מגלת איבה

[אקספארד], ציט מ. עריק, געשיכטע [...], ווארשע,

1928, ז׳ 203.

1739 " ווען גאט ביגנעדיגט מיט איין גוט גמיהט, איזט

1015 איין (בן עולם הבא)". ס׳ מבחר הפנינים, הומבורג,

תצ"ט, דף לא - !.

Mhd. begnaden

ב א ג נ'ע ט -- דער =ן. פּפּ באַיאָנעט, א קאלט געווער, מין קינזשאַל, שפּיזל, וואס ווערט בעת א שלאכט אנגעשטעקט ביים שפּיץ פון ביקס.

1923 " איך קוק אויף מיין האנט און קלער: ווען נישט די קוילן, וואלט איך אויך צווישן אלעמען געווען |...| און געהערט די קאמאנדע: " מיט די באגנעטן פארויס". א. זאק, אונטער די פליגל פון טויט, ציט אנט, ז' 266.

1938 " די ארומגערינגלטע רויטארמייער איז עטלעכע מאל אויסגעקומען גיין אין באגנעטן=געשלעג". נויעכ לוריע, עליע יארש, בערדיטשעוו, ז' 143.

1970 " ווען פ'האב זיך געוואלט אומקערן - זע איך, ווי א דייטש לויפט אקעגן מיר מיט אן אויסגעשטרעקטן באגנעט אויף דער ביקס". יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 331.

< St. < FR. p. bagnet

ב אַ ג ע ב ן ז י ך -- אוטוו, פאר באגעבן, (אהט)

1. געשען, פּאַרקומען, פּאסירן.

1814 " איין מאל באגאב עס זיך דש ער אין הויף ביי דען הגמון ווארי|...|. מחזור [...] וגם הפירוש בלשון אשכנז, שקלאוו, תקע"ד. 1042

1872 " עס באגאב זיך איין מאל, דאס דער מלך גייט אין דער מלחמה". צור, פרשה וירא. בו - 7826

2. איבערגעבן/אפּגעבן זיך צו עפּעס אדער צו עמעצן. 1042

1876 " [...] און זיך פירן צו באגעבן זיך מיט די זאכן

1069 וואס עס שטארקט דעם גוף און וואס געזונט איז".

י. ל. יאסעלאוויץ, תוכחת׳מוסר (רמב"ם), ווילנא, ז׳יב-.

1942 " איידער שאנד, וועל איך בעסער דעם טויט זיך באַגעבן".

1059 ייש, העברעישע פאעזיע, נ"י, ז׳ 285.

3. ווענדן זיך צו עמעצן, קערן זיך אין א געוויסער ריכטונג.

... " איידער ער האט זיך באַגעבן אין זיין שלאפצימער".

1057 אש, [וואָרט?].

1932 " איך וועל זיך בלויז צו מיינע ליבע חברים באַגעבן/

1076 און זאגן, איך שטארב [...]". נאד, די נייסטע ווערק,

נ"י, ז׳ 223.

4. באַגעבן זיך צו רו(ע) - (אַרכ) רוען, אפרוען זיך.

... זאלן די יונגע [...] ארבעטן [...] און זאלן די אלטע

1047 צו רוע זיך באַגעבן, צו פרומקייט". ביין, ציט מ. נאַדיש,

ייבל X, 1-2.

ם ביגעבין/בגיבן.

------> 1.

1701 " נוא בגאב עש זיך איין מאל אויף איין צייט דז אן

1060 איינם פרייטאג איין גרושר פיש וואר גיפאנגן".

מעשה בוך, מעשה 1, אמשטרדם, תס"א.

1774 " אלע דיינע בגעגנהייטן וואס מיט דיר האט זיך בעגעבין

1048 כלומר דיין געשיכטע וויא מיט דיר האט זיך צוא טאן

זיינן איין דיא ספרים גישריבן". ס׳חסדי אבות, ליוורנו.

------> 2.

1679 " דען וואו זיך איין קריג דרהייבט, מעכטין זיא זיך

1043 אך צו אונזר פיינדין ביגעבין אונ׳ ווידר אונז שטרייטן".

בליץ, שמות א-י.

1722 " דען ווען דער מענש יונג איז אונ וויל זיך אין

1055 טיפי סודות ביגעבן זוא ווערט ער מבולבל ווערן".

איבז ר׳ משה פרנקפורט, מנורת המאור, אמשטרדם, דף רי"ח/א.

1733 " [דער מענטש] זורגט (גדולה) צו הבין, וועלכי זורג

1056 קיין ענד נעמט, ביגיבט זיך אין מיהזאמקייטן".

ס׳ מבחר הפנינים, הומבורג, דף לט - !!.

------> 3.

1679 " [...] יהודה הינאב ציהט פון זייני ברידר, אונ׳ ער

ביגאַב זיך צו איינם מאַן פון עדולם". בליץ, בראשית, לח-א. 1040

" דען וויא דער מענש זיך לאָווירט, // אזו ווערט ער 1697

גפירט/ בגיבט ער זיך חס ושלום אין ביזן וועג, // דא 1063

ווערט ער בשמירט." [...] ר' יהודה ליב בר' משה [...]

שירי יהודה, אמשטרדם, תנ"ז, דף טז/2.

" דא זיינן פיל פון דיא יהודים אויף דיא וועגן 1743

געשטאָרבן פון (צער) [...] אונ' דיא איבריגי בגאבן זיך 1065

נאך טייטש לנד". מ. מן, שארית ישראל, אמשטרדם, דף צ'.

ביגעבן זיך צו רוא.

" אזו גינג דיא פרינצעסן איז מייך צימר [...] אונ 1718

בגאב זיך צו רוא". מראות הצובאות, וואנזיבעק, דף כ/1. 1053

" אונ' ווייל איך באלד בדעה האב מיך אין רוא צו ביגעבן 1774

[...]". י. מארשן, חנוך לנער, פיורדא, תקל"ד, דף ט-ז. 1062

באַגעבנהייט -- די, =ן. (אֶרֶט) געשעעניש,

פּאַסירונג, איבערלעבונג.

" זי האָט אים אָנגעפאַנגען צו דערציילן איר באַגעבנהייט". 1879

נטה גליק, מעשה ר' מנחם אלטארוער, ווילנא, ז' 8. 1080

" די באַגעבנהייט קומט פאָר אין אַ גרויסער שטאָט [...]". 1907

דפ, אייזיק שעפּטל, נ"י, ז' 5. 1073

" אַנשטאָט אַ גרופּירונג פון דראַמאַטישע באַגעבנהייטן 1931

האָט זיך באַקומען די אַנטוויקלונג פון אַ גאַנצער האַנדלונג". 1082

ב. גאָרין, צ"ט ז. זילבערצווייג, לעקסיקאָן פון אידישן

טעאַטער, נ"י, ז' 412.

◻ ביגעבנהייט/בגעבנהייט.

" [...] אונ' שטאַטיטי אלך זיכרסטן בריכט פון דיזן 1718

ביגעבנהייטן אב". מראות הצובאות, וואנזיבעק, תקי"ח. 1076

" דער קיניג [...] בפעהל [...] איהמי רעכט צו עפנין 1796

דיא גנצי בגעבנהייט". טויזינד אונד איין פירטל שטונד, 1074

פפד"א, תקנ"ו, דף ו/2.

44. — באג

ב א ג ע ג ן -- דער. ----- באגעגעניש.

(1153 (ש"ל))

ב א ג ע ג ע נ י ש -- דאס/די, =ן. 1. אומגעריכטער, צופעליקער צונויפטרעף פון א מענטשן מיט אן אנדערן. % גלייך פון דעם ערשטן באגעגעניש איז אים דער מענטש געווען סימפאטיש. דאס פלוצעמדיקע באגעגעניש מיט זיין אלטן חבר איז ממש א נס.

... " פאר דער מאדאם איז דאס דאזיקע אומגעריכטע באגעגעניש געווען אן אצבע אלהים". שע, זומער=לעבן. 1121

1935 " אין דער צופעליקייט פון דער אקארשטיקער באגעגעניש איז ער ניט געווען גאר זיכער, געהאט א חשד [...]". 1107

נויעכ לוריע, א געוויינלעכ לעבנ, מאסקווע, ז' 98.

1967 " טאדעק האט איר ביי דער ערשטער באגעגעניש ווי אפגעטאן כישוף". י. מעצקער, פאר, X/1. 1112

2. צוזאמענקום פון מענטשן צוליב א געוויסן צוועק, מסיבה, קבלת=פנים פון עמעצן. % דער קלוב ארגאניזירט פון צייט צו צייט באגעגענישן מיט בארימטע קינסטלער. ביי דער באגעגעניש פון שרייבער אויפן לופטפארט האט מען אים דערלאנגט בלומען.

1960 " ער האט געהאט באגעגענישן מיט פוילישע אפיצערן,
1131 איינקויפער פון פראוויאנט". ל. טרייסטער, איך א
ביטערער צייט, זש׳ צוק, מערץ.

1972 " ארום סוף 1945 איז אין [...] מאסקווער יידישן מלוכה=
1103 טעאטער פארגעקומען א שעפערישע באגעגעניש פון פרץ
מארקיש מיט די אקטיארן [...] פון טעאטער". י. קערלער,
גק, נ׳ 77, ז׳ 19.

3. (אהפּ) פאסירונג, געשעעניש, איבערלעבונג.

1819 " גאר אלץ מיט אננדר איין ערלייא באגעגניש דעם
1120 ערליחן און דעם רשע דעם גוטן און דעם כשרן און דעם
טמא". מס, קהלת, ט - 2, תקע"ט.

1848 " [...] ווארום עס איז דאך מיגלעך אז עס זאל זיך
1119 טרעפן אויף דעם געלט עפיס א בגעגניש, פון אזוני
בגעגנש וואס זיי וועלן צו שיידן צווישן אים און צווישן
געלט". חה III, זיטאמיר, ז׳ 404.

1935 " כאטש אין לאנד האט געהערשט רו, האט די שרעק פאר
נייע באגעגענישן קיין מאל נישט אויפגעהערט". באש,
דער שטן פון גאריי, ווארשע, ז׳ 38.

בייז באגעגעניש -- א שלעכטער טראף, געשעעניש,
אן אומגליק.

1848 "[...] מחמת א בייז בגעגניש וואס האט זיך געטראפן
1130 צו זיין מח דאש ער איז רחמנא ליצלן משוגע". חה III,
זיטאמיר, ז׳ 141.

1904* " ווי ערגעץ א מכה, [...] אן אומגליק, אן אנשיקעניש,
1125 א בייז באגעגעניש - באדארף עס זיי ניט אויספעלן".
שע, ב׳ VII, ז׳ 157, אלע ווערק, 1944

ווי=כן ווי(פון א בייז(ער) באגעגעניש.

א וויסט (א פינצטער) באגעגעניש זאל אים טרעפן! (קללה)

ביגעגנונג / בגעגנונג: ביגעגניש / ביגעגנים / בגיגדניש.

--> ביזי ביגעגנים.

1739 " ווער נאך זיינה לושטין נאך גיאט, פעלשין אים

דעך אלי ביזי ביגעגינוסן". ס׳ מבחר הפנינים, הומבורג, 1128

תצ"ט, דף טו - II.

באגעגענ(ע)ן -- טרוי, (איך) באגעגן, פאר באגעגנט.

1. טרעפן עמעצן, צונויפקומען זיך מיט אים. % באגעגענען

אומגעריכט, צופעליק. איך האב אים פלוצעם באגעגנט

אין גאס. אויף דער מסיבה האט ער באגעגנט זיינעם א

אלטן באקאנטן.

1836 " ר׳ יוסי זאגט אמאל בין איך גיגאנגין אין וועג

האב איך בגעגינט (אליהו הנביא), אונ ער האט מיט 1191

זיך גיהאט פיל קעמלין". [redacted] לט2, סדילקוב, ז׳18/ב.

[פל] " גיי איך ארום שול, ארום שול, // באגעגן איך דעם

רב׳ס זון, // זאל ער מיט מיר ריידן, // שטייט דאך 1171

אים ניט אן".

1932 " פון מורא, אז עמעצער פון זיי וועט אים באגעגענען,

לייגט פענעק אן וועג". [redacted] בערג, באם דניעפער, I, 1172

מאסקווע, ז׳ 43.

1956 "באגעגנט האט זיי אויפן וועג א קאמיסאר [...]". פמ, מלחמה I 1219

---> 2.

1743 " דער קינג אונ׳ זייך פלד הובט מאן ווארן זיך

(משמח) דז זיא אזו אייך בגעגינים גהאט האבן". 1116

מ. מן, שארית ישראל, אמשטרדם, דף לב - 2.

---> 3.

1508? " הוות - בגיבלניש, כמ׳ הוות נפשו". רייכליך 8,

איוב, ו׳ - ל. 1114

2.

מלחמה I, ...

2. אנשטויסן / אנטרעפן זיך אויף עפעס/עמעצן אפט, פעסטשטעלן די עקזיסטענץ פון עפעס/עמעצן, באמערקן א געוויסע זאך, דערשיינונג (ביים לייענען, פארשן אא). % אומצופרידענע מענטשן איז ניט שווער צו באגעגענען היינט.אין דעם נייעם ראמאן באגעגענען מיר ווידער די אלטע געשטאלטן ... פון שרייבער.

1871 " אזוי ווערן זיי למשל, אפהענטיק, אלס זיי באגעגענען אליידיקן עמער אדער ווען א פוקס לויפט זיי איבער 1154
דעם וועג." [...] אמד, די גייסטער געשיכטען, ווילנא, ז' 4.

1878 " איך האב אין מיין לעבן באגעגנט זייער פיל בעלי-עגלות און שמייסערס, וואס זיי זענען מסוגל געווען 1205
צו זיין אזעלכע נוסעים." [...] ממוס, מסעות בנימין השלישי, ציט אויסג "מענדעלע", ווארשע, ז' 12.

1906 " [...] דער דיכטער האט באלד אין זיין פריסטער יוגנט באגעגנט אומגעלונגענע ליבע [...]". מר, היינריך היינע, 1085
נ"י, ז' 7.

3. מקבל פנים זיין, אויפנעמען. % דאס פובליקום באגעגנט דעם זינגער מיט ווארעמע אפלאדיסמענטן. די בעל=הביתטע באגעגנט די געסט מיט א פריילעכן ברוכים=אבאים.

1884 " מיט וואס פאר א גרויסן כבוד [...] מען האט באגעגנט
דעם [...] מיליאנער, איז איבעריק צו דערציילן". 1198
ספּ, דער יודישער מוזשיק, ציט אויסג, ווארשע 1929, ז' 265.

1930 " גיט פאר אים א טעלעגראמע מען זאל אים באגעגענען
[...]". דא, פון בערלין [...] ווארשע, ז' 195. 1197

1962 " זיי [די אוקראאינער] האבן באגעגנט די געקומענע
יידן [נאך דער II וועלט=מלחמה] מיט גרויס צארן 1162
["אויף דער] חוצפה זיך אומצוקערן אהיים". ח. רוזנשטיין, יזב זוהיל [...], ת"א, ז' 214.

4. (פיג)ענטפערן, רעאגירן אויף א געוויסער דערשיינונג. % דאס נייע געזעץ האט מען באגעגנט מיט צופרידנקייט.

1896 " אויף זי [די רוסישע רעגירונג] מוז זיך ענטזאגן

[באפזאגן] פון איר [...] פאליטיקע קעגן די ארבעטער, 1207
וועט זי באגעגנט [...] אן אפנוועהרלעכן [אפענעם
פראטעסט". זש' דער אידישער ארבייטער, נ' 2 -3,
לאנדאן, ז' 4.

5. (פיג)אויפכאפן, דערזען (ווען שמייכל, בליק אע)
% ער האט זיך אומגעקוקט פלוצעם און באגעגנט איר
פארוואונדערטן בליק.

באגעגענען זיך --- 1. ~~רעפל.~~ קדוו. באגעגענען איינער דעם
צווייטן, טרעפן איינעה דעם אנדערן אין גאס, אין א
געוויסן פלאץ אע. % דאס ערשטע מאל האבן זיי זיך
באגעגנט ביי א מסיבה און זענען שוין געווארן גוטע
פריינד. נאך לאנגע יארן צעשיידונג האבן זיי זיך
ווידער באגעגנט' אומגעריכט.

1878 אין איינעם פון די ענגע געסלעך האבן זיי |...| זיך
באגעגנט [...] מיט א מענטשן, וואס איז זיי געקומען 1239
אקעגן". ממוס, מסעות בנימין השלישי, צייט אויסג,
מענדעלע, ווארשע, ז' 74.

1904.* " אזוי ווי זי לויפט, באגעגנט זי זיך מיט שרה=רחלען
די באבע". שע, ~~VII, ז' 23.~~ אלע ווערק, אויס נ"י, 1944, ז' 23. 1240

1954 " די טעג איז מיר אויסגעקומען זיך צו באגעגענען
מיט ראבערט וואס |...|". גרין, בלעטלער [...], 1242
נ"י, ז' 294.

2. צוגנויפטרעפן זיך, צוזאמענקומען זיך מערערע מאל,
פארזאמלען זיך צוליב א געוויסן צוועק. % מיר באגעגענען
זיך גאנץ אפט, כאטש מיר וווינען ניט אזוי נאענט.
מע באגעגענט זיך אלע פרייטיק צונאכט, מע שמועסט,
מע כאפט א קערטל.

1916 " מארגן אין דער צייט נאך א מאל זיך באגעגענען
[...] אין דער אלייע [...]" שע, פונים יאריד, II, ז' 113. 1221

1940 " אפשר איז איר ניט אנגענעם מיט מיר זיך צו באגעגענען?
[...]". פ. סיטא, זש' סאוו' ליטעראטור, נ'7, קיעוו. 1232

1965 " זינט ער האט זיך ווידער מיט איר באגעגנט, גייט
אים ניט ארויס פון קאפ". נאטע לוריע, הימל און ערד, 1223
מאסקווע, ז' 46

באג-

מאסקווע, ז׳ 46.

3. אויטוו. אנשטויסן/אנטרעפן זיך אויף עפעס/עמעצן. באמערקן, פעסטשטעלן די עקזיסטענץ פון עפעס. % באגעגענען זיך מיט געוויסע דערשיינונגען. באגעגענען זיך מיט שוועריקייטן. דעם לערער קומט אויס צו באגעגענען זיך (מיט) פארשיידענע תלמידים, פעיקע און אומפעיקע.

1890 " עלנט, ארעמקייט [...], גאט זאל דיך אפהיטן זיך
צו באגעגענען מיט זיי!". יד, אבן נגף. 1234

1904* " פלעג ער ניט איין מאל באגעגענען זיך מיט יידישע
קינדער גיין פון חדר [...]". שע, ... 168. 1241

1925 " דעם דאקטאר קומט אויס אלץ מער זיך צו באגעגענען
מיט דער קאטעגאריע מוטערס, וואס קלאגן זיך [...]". 1244
פגעל, נ׳ 10, ווילנע.

1957 " משה רבינו וויל זיך ניט [...] באגעגענען מיט
דער התגלות-וועלט [...]". לדב, נ"י, ז׳ קל"ט. 1236

4. (אגס) קעגנשטעלן זיך, ארויסטרעטן קעגן.

1896 " דאס [דער] עקאנאמישע [ר] קאמף אנטוויקלט זיך און
די ארבעטער קומט לסוף אויס צו באגעגענען זיך מיט 1247
דער [...] צענטראל=רעגירונג". זש׳ דער אידישער
ארבייטער, נ׳1, בערלין, ז׳ 5.

5. (פיג) צונויפטרעפן זיך, ווערן אויפגעכאפט, דערזען.
(וועגן בליק, שמייכל אע).

... " איך קוק מיך ארום ווי א גנב אין אלע זייטן, און
מיין קוק באגעגנט זיך מיט דעם בליק פון פערדל". 1245
ממוס, פישקע דער קרומער, ציט אויסג נ"י, 1910.

1907* " דאס/זיך באגעגנט מיט אזא פייערדיקן קוק [...]".
שע, איין שטורם, ... 1228

באגעגענונג - די, =ען. אקט אדער רעזולטאט פון באגעגענען.

1921 " [...] ניט דערלאזן צו א באגעגענונג צווישן יידן
מיט רוימער". אש, ארץ=ישראל, ווארשע, ז׳ 38. 1093

באגעגענער (=ין, =קע), =ס.

1938 " ס׳שטייען אויפגעפראלט די טירן, // נאר איך ערגעץ
ווארט נישט // קיין באגעגענער". יג, פון מיין גאנצער מי, 1249
נ"י, ז׳ 246.

באגעגענען מיט פולן -- וועגן איבערגלויבן, אז אויב

מע גאגעגנט עמעצן אויפן וועג מיט פולע כלים, איז דאס מזלדיק. אן אומגליק זאל אים באגעגענען (קללה).

אוי, אן אומגליק האט מיך באגעגנט -- ס'איז געשען א צרה.

שוו: אין דער בעסטער צייט זאלסטו זיין גרייט צו באגעגענען צרות און לייד.

די וועלט איז א קליינע, אלע באגעגענען זיך.

אז מען אנטלויפט פאר פייער באגעגנט מען דאס וואסער, אז ס'איז ניט באשערט, קאן מען פון צרות ניט אנטלויפן.

מען אנטלויפט פון רעגן, באגעגנט מען האגל - דער מייך דזוו דפוו.

ם ביגעגנן/ביגעגינן.

.1 <-----

" דא ריטן זיא ביהענדן אויף דען בערג הינויף. 1544

1164 דוד אונ' זיין מאנן ביגיגנטן אין דארויף".

1676 " איינר הוט גהיט איין בייא גירטל מיט געלט אונ'

1177 איז גיצאגן אויף אין יאר מארק איז אים זיין חבר ביגעגינט אונ' הוט אין גיפראגט [...]". ברנט שפיגל, פפד"מ, פרק נ -.

1735 " אבר אונטר וועגן ביגיגנט אים דער (שטן) אין

1137 פויערן קליידר אן גיטאן". איילין שפיגל, פראג, תצ"ה, ז' 23.

.2 <-----

|1508?| " יקרא קן -- בגעגנט איין נעשט". רייכלין 8, דברים כב - ו'.

.3 <-----

1739 " דרייא זאכין מאכין דיר דיין פריינדס ליבשאפט קלאהר,

1163 דז דוא אים ערשט מיט (שלום) ביגעגינשט, מאכשט אים פלאץ אונ' [...]". ס' מבחר פנינים, הומבורג, דף כ - II.

6. געשען, פארקומען, פאסירן, טרעפן (זיך)

|1508?| " קראוני - בגיגנט מיך". רייכלין 8, ירמיהו, יג - כב.

1209 | תי: האט געטראפן |.

51 –

באַג –

1625 " און׳ דרום איך (לא תאונה) עס ווערט ניט ביגעגנט
צו דיר קיין ביז און׳ איין פלאג ווערט ניט גינעהנן 1181
איך דיינום גיצעלט". סהמ, תהלים, צא – י׳. לובלין, שפ"ו.

1679 " בנימין [...] ליס יעקב ניט מיט זיינין ברידר ציהן,
דען ער שפראך, עז מעכט אים איין אנגיפאל ביגעגינין".
בליץ, בראשית מב – ד.

7. אקעגנשטעלן זיך, אנרירן.

1508 " ויפגע – און׳ בגיגנא". רייכלין 8, שמות, ה – ג. 1139

1716 " און׳ ניט זיא האבן גיוועלט דיא קנעכט פון דעם
מלך צו שטרעקן איר האנט צו ביגעגינן אן די כהנים גאטש". 1160
סהמ, שמואל א, כב – י"ז, ווילהרמרשדארף, דף נ"י – !.

1610 " צווייא זיין זיא דייני ביגעגנונג ווער ער מאג קלאגן
צו דיר דיא בירויבונג און׳ דיא ברויכניש און׳ דער 1095
הונגר און׳ דאש שווערט". טח, דברים, (שופטים הפטורה,
ישעיה נא – יט).

1764 " און׳ איר מיין קינדר איר זאלט אייך ניט פר וואונדרן
איבר די דאזיגי בגעגנונג דיא דא בגנט איין פאטר מיט 1094
זיין קינדר". יוסיפון, פיורדא, דף קמא – !!.

Mhd. begegenen . פרגל.

ב אַ ג ע ו ו ע ל ט י ק ן -- -----> באַגווועלטיקן.

באַג - ~~...~~.

ב אַ ג ע ט -- דער, =ן. הילצערן לייסטל (פֿלאַנקע) באַפֿאַרבט אָדער באַגילדט, געניצט צו נוי־פּצושטעלן רעמלעך פֿאַר בילדער, צו באַפּוצן קאַרניזן אַע. % די באַגעטן פֿאַר דער רעם ~~פֿון פֿאַרטרעט~~ זיינען ~~...~~ שיין געשניצט.

ב אַ ג ע ל ב ן -- טרוו | מאַרק ווב 684 | פֿאַרפֿאַרבן אויף געל, מאַכן אַ פֿלעק פֿון געלבלעכן קאָליר. % נאָך דער סעודה זיינען די טישטעכער באַגעלבט געוואָרן.

ב אַ ג ע מ אַ ל נ י ק -- | 2ל | -----> באַגאַמאַלניק.

ב אַ ג ע מ אַ ל ע ץ - [ל 2] -----> באַגאַמאַליעץ.

ב א ג ע נ ו ג ע נ ע ן (ז י ך) -- ----> באַנוגענען (זיך).

ב אַ ג ע נ ע ד י ק ן -- ----> באַגנעדיקן.

באַג׳ער I -- דער, =ן. שטאַרקער פאַרלאַנג, שטרעבונג,

גלוסט(ונג), תאווה. % הייסער ליידנשאַפטלעכער באַגער.

באַפרידיקן דעם באַגער. שטילן/צוימען די באַגערן.

באַגער צו/ נאָך עפּעס. דאָס קינד ווייזט אַרויס אַ באַגער

צו לערנען. אַ מענטש דאַרף קאָנען באַהערשן זיינע באַגערן.

1848 " ווארום דאש איז מיין בגער און מיין ווילן אז מע

זאל זיך אפלערנען גוטי מדות אוש דעם ספר". חה !!!, 1341

זיטאמיר, ז׳ 40.

1910 " דער צוועק, וואָס דאַרף זיין אונדזער איינציק באַגער, //

וואָס רופט אונדז צו שטרייטן אָן אייזן-געווער". 1296

ש. פרוג, אַלע שריפטן II, נ"י, ז׳ 48.

1931 ." אַ פרוי קען נאָך אומגעדולדיקער זיין אין איר באַגער,

ווי אַ מאַן". ווייס, ב׳ IV, ווי דער גורל פירט, 1283

וואַרשע ז׳ 146.

באַגערוק -- אַדי/אַדוו. 1. וואָס האָט אַ באַגער, וואָס שטרעבט,

גלוסט צו עפּעס. % ער איז אַ באַגעריקער מענטש, וויל

אַלץ האָבן פאַר זיך. דער תלמיד איז וויסן=באַגעריק.

2. נײַגעריק.

1877 " ווי דאָס קינד איז אַ ביסל אונטערגעוואַקסן, איז עס

זייער באַגעריק געוועזן צו וויסן וווהין די רוצחים 1374

באג - 53.

זענען תמיד ארויסגעגאנגען"|?| דאס איינאיינציקע

קינד, איין איבערזעצונג פון פוילישן, ווארשא. 1374

באגעריקייט -- די, בא.

1974 " מיין נאמען איז גלוסטונג, // איז דיין באגעריקייט".

1379 מ. ה. טוזמאן, אונטער דיין צייכן, ת"א, ז' 23.

באגערלער -- אדי/אדוו. וואס איז כדאי צו באגערן, וואס איז

געווונטשן. % א באגערלעכע ארבעט.

1927 " [...] וואס זאל דעם טויט כמעט באגערלעכער | אדער

1382 אין לעבן מאכן [...]". ווינטש, שריפטן II, פאעזיע

נ"י, ז' 125.

1929 " די פרוי [...] האט געזארגט פאר דער פולקייט פון

1383 קערפער, כדי דערמיט צו זיין באגערלעכער | אדער

פארן מאן". פגער, נ' 11, ווילנע.

0 לעבנס=באגער - דער ווילן צו לעבן. (?נ)

1970 " כדי זיך צו ראטעווען האט מען געמוזט 'ערשטנס, האבן

א גרויס מזל און צווייטנס, א סך לעבנס=באגער".

1343 ד. גאד, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 395.

---

2. דער גרעסטער ווונטש אין לעבן. % זיין לעבנס=באגער

איז צו זיין א מאלער.

L7 דער באגער צו חכמה איז שוין א האלבע חכמה. פון 'ספר

מבחר הפנינים, צייט אלישובי, טמז, 64 -XI/1. - 118

ם ביגער.

1544 " ער | דגד | שפראך צו אביתר ברענג אורים און' תומים

1279 הער. // דא טעט דער כהן דודש ביגער". שב, פערז 755.

1541 " און' זאגט אונז וואוהין איז אייער ביגער,

1399 זא וואלן מיר אייך געבן דאר פורן". בבא=בוך, איסני,

276, 3 - 6.

1610 " |...| דוא האסט איך געבן וויל גאלד און' אל

איר ביגער זיא האבן מוזן זינדן ". טח, רשי, שמות,

לב - לא.

1716 " גאט האט ליב גיהאט דען כורש דז ער ווערט טאן גאנץ

1290 ביגער אן בבל". סהמ, ישעיה, מח - יד, ווילהרמרשדארף,

1610 " |...| דוא האשט איך געבן ויל גאלד אונ' אל

איר ביגער זיא האבן מוזן זינדן ". טח, רשי, שמות,

לב - לא.

1716 " גאט האט ליב גיהאט דען כורש דז ער ווערט טאן גאטש

ביגער אן בבל". סהמ, ישעיה, מח - יד, ווילהרמרשדארף, 1290

מ - !!.

בגוהרוק· ← 2.

1711 " ער וואהר זייער בגיהריג צו ווישן וואש [איך

1375 דיזער חדר מוז זיין [...] ". מעשה של ירושלמי,

הומבורג, דף ח/1.

בגערליך.

1713 " דיא [משפטי ה'] דא זיין בגערליכר דען גאלד [...]

1384 אונ' זיסר וועדר הוניג". מחזור, חלק שני, שלש רגלים,

אמשטרדם, דף י"א - 2.

ביגערליכקייט.

1716 " אונ' דיא זיך איך דיא וועלט נייגן נאך תענוגים

1385 [...] אונ' דיא ביגערליכקייט האט זיא אן גירייצט".

חה I, אמשטרדם, דף קנ"א - 2.

ב'אַ ג ע ר || -- דער, =ס. מאשין אויסצוגראבן טאָרף | סטוטש 160 |.

ב אַ ג ע ר |ן -- טרוו. 1. שטאַרק וועלן, פאַרלאַנגען עפּעס,

האָבן חשק, גלוסטן צו עפּעס. % באַגערן עפּעס, באַגערן צו

טאָן עפּעס. די תורה לערנט אונדז ניט צו באַגערן קיין

פרעמדס. זיי באַגערן צופאַרן א סך איבער דער וועלט.

ער האט געקאנט קריגן וואס זיין הארץ באַגערט.

1819 " [...] ווערט דיא (נשמה) זאגן [...] אז דיזה

1399 אלי (מעשים) האב איך ניט גטאן בגערן". ס' ישרי לב,

ווילנא והורדנא, תקע"ט, דף כב - 1.

1887* " מיטן גאנצן ווילן באַגערן מיר צו וויסן, וואס טוט

1405 זיך דא אין דעם דאזיקן הויז". שע, סענדער בלאנק,

צייט אויסג.

1924 " די מאמע פון אונדזער ערד, - // איר הארץ באטרויערט

1471 מעסער און שווערד, // וואס האט אזוי פיל בלוט באַגערט"

מלה, די גאלדענע פאווע, קליוולאנד, ז' 169.

1972 " זי האט אזוי שטארק באַגערט צו האבן נחת פון אירע

1404 קינדער". מ. צאנין, ליבשאפט אין געוויטער, ח"א, ז' 222.

2. גלוסטן סעקסועל.

1932 " סערעלע האט אויף נחומטשעס געוואַרט, באַגערט".

1340 ייז, יאשע קאלב, צייט אויסג נ"י, 1956, ז' 42.

[1944?] " אים האט הנאה געטאן, ווען אנדערע האבן זי באַגערט,

1400 איך באַגער דיך מיט אלעמענס פייערן". זש, קיסר און

רבי, נ"י ז' 38.

באג-55.

1950 " די ערד איז א רוישלעכע [...] ווי א באגערנדיק

1475 ווייב". יעט, פוילן, ב' V, נ"י, ז' 48.

|| באגערונג -- באגער, פ 1.

1850 " דיין פאלק ישראל לויבן דיך דוא זאלסט געבן דיא

1341/א ביגעהרונג פון מיין הערץ און די ביגעהרונג פון דיין

פאלק ישראל". שערי דמעות, תחינה, ברעסלוי, ז' 6.

באגעפטס -- פאדי.

1968 " א ביסל האפענונג האט מען געהאט, אז אין א שיינעם

1402 טאג [...] וועט די לאנג באגערטע באפרייונג קומען".

ב. ארנשטיין, יזב אסוואצק, ת"א, ז' 855.

באגערער (=יק), =ס. | לצ |.

| ? | " דאס קען באפרידיקן א סך אויסגעשפראכענע באגערערס

1482 פון מער יידישקייט און אונדזערע שולן". ים, זש' קוד,

נ' 42.

באגערשאפט -- די, בא. גלוסטונג, תאווה.

1947 " ווי קען זי אויסלעשן באגערן, אז זי שטאמט // [...]

1487 פון זיין באגערשאפט". צייט, געזאמלטע לידער, III, מטרון.

אז דער חתן איז דער באגערטער, דארף די כלה ניט קיין

1369 ווערטער. שוו, גאשפ, 26.

באגערן (צו) לערנען, באגערן (אין) תורה.

... " די מאמע מיינע האט פון מיין פנים דווקא גאר אנגע-

1467 קוואלן, עס האט איר באשיימפערלעך באוויזן, אז איך

באגער לערנען", ממוס, ספר הבהמות, ציט אויסג "מענדעלי",

ווארשע,....

1968 " פון די ערשטע און וויכטיקסטע בקשות, וואס א חסידישער

1410 ייד האט געהאט, ווען ער איז געקומען צו זיין רבין,

ער זאל מתפלל זיין פאר אים, אז זיין יינגל זאל 'באגערן

צו לערנען". ה. זיידמאן, טמז, VIII/2.

1973 " דו וועסט באגערן אין גאטס תורה, וועסטו אויך ווערן

1403 א רב". ל. אליצקי, וואלינער יידן, ת"א, ז' 398.

ם ביגערן

----- 1.

1544 " אביתר ליבר ורייגט דו זולשט בייא מיר זיין.//

1447 ווער דא ביגערט דיין לעבן דער ביגערט אויך דש מיין".

שב, 561.

1583 " איך ווען ער שון הוט גיזוינדיקט צו דיר זא גיא צו אונ' ביגער בון אים מחילה". איבז ליב מדריזן, 1314
~~אונ' ביגער~~
רבינו יונה גירונדי, ספר היראה, פרייבורג, שמ"ג.

1686 " דרום וויל איך דיינר שפייז ניט מין ביגערן,//
גאט ווערט מיר וואל אנדרי בישערן". ס' משלים, 1436
פפד"מ, תמ"ז, דף יג - I.

1764 " ווען דוא ווילשט בגערן מיין האלב קיניגרייך,
זאגעש נאר עש זאל גשעהן". יוסיפון, פיורדא, דף טז/II. 1437

בּוּגערונג.
1748 " אונ' זאלשט מאכן שרייטן מיך צו פריד אונ' דוא זאלשט
ברענגן מיך צו גמערק די בגערונג". י. מ. עפשטיין, 1353
סידור תפילות, אמשטרדם, דף נח - 4.

|| ביגערר.

1696 " זי ווארן זיך שעמן אונ' זי ווארן פֿרשעמט ביגערר
מיינש לייב". [סידור] תפלה למשה, [illegible] דעסוי, 1481
דף של"ט - 1.

באגראבן -- טרוו. פֿאר באגראבן, (זן) באגראבט. 1. מקבר
זיין א געשטארבענעם, באערדיקן.

1832 " דיא ווערק פון דעם מענטשין [...] זאניך גאר שלעכט,
ער זיצט צווישין פאלשקייט, זיין אונטר בעטונג איז 1607
ווערים, ער ווערט באגראבן איך א שפאלט פון דער ערד"!
מחזור לימים נוראים, סלאוויטע, דף קלג/א.

1873 " [illegible] ביים דניעסטער ליגט דארט פון הונדערטער יארן
באגראבן עפעס איינער א גרויסער למדן". ממוס, די
קליאטשע, ... קאנק 189710.

1941 " און זי [דבורה] איז באגראבן געווארן אונטער
בית-אל, אונטער דעם אייכנבוים". תי, בראשית לה - 8, נ"י. 1542

1952 " די שווער קראנקע האט מען אויסגעשאסן [...] און
באגראבן אויפן שטאטישן בית=עולם". ש. ערליכמאן. 1507
יז.ב. ~~דאס בגין פֿון~~ לובלין, | ת"א?|ז' 475.

2. פארגראבן, אריינלייגן עפעס אין דער ערד, אין א גרוב.
% באגראבן אן אוצר. ~~נאך דער מלחמה האט מען אין די
חורבות פון ווארשעווער געטא געפונען~~ דעם רינגלבלום=
ארכיוו, ~~וואס~~ איז געווען באגראבן אין דער ערד.

1914 " פארשטיקט, ווי אונטער אש א פלאם,/ באגראבן
ווי א שיף אין ים,// א שיף אנגעלאדענע // מיט גינגאלד 1558
און מיט זייד", סעג, ווען די זון פֿארגייט, לידער, ווארשע,
[illegible]

1921 " און דער אסיענווינט באצווינגט דעם זאמען פון די

1600 ביימער, // און באגראבט אים אין דיק, מאמע=ערד". מ. ראוויטש,

נאקעטע לידער, ווין, 1921.

1957 " [...] דעם אוצר האט מען אויסגעיעט צו באגראבן

1515 [...]". ברוס, שטילע ערד, נ"י, ז' 127.

3. (פיג) טיף באהאלטן, פארבארגן.

1873 " אין א מענטשן, קען זיין, ליגט באגראבן א הונט,

און אין א הונט ליגט באגראבן א מענטש". ממוס, די

קליאטשע, ... קאנק: 81510.

1901* " [...] באגראבן דעם קאפ אין קישן". שע, אלע ווערק,

1575 ~~ב... אויסג... 23.~~ אלע ווערק, נ"י, 1944, ב' VII-10, ז' 23.

1928 " מיר קאנען אבער קיין מאל נישט באגראבן אין אונדז

1587 דעם אלאייביקן ווונטש צו וועלן זיין אזוי ווי קינדער".

שנ, לעזער, דיכטער, קריטיקער II, נ"י, ז' 499.

4. (פיג) קאליע מאכן, אוועקפטרן עפעס, א תל מאכן.

% דער שלימזל האט שוין באגראבן דאס געשעפט. דער

שניידער דער פארטאטש האט באגראבן דעם אנצוג - מע קאן

אים גאר ניט אנטאן.

1908 " פאר וואס איז דיא תלמוד=תורה מיט דער חברה קדישא

טעקסט: קדושה] אין איינעם? ווייל דא באגראבט מען אלע

1498 מענטשן, און דא באגראבט מען ארעמע קליינע יינגלעך".

וו. ליטינסקי, ר"ח תמוז פאר משוגעים, בערדיטשוב, ז' 20.

1966 " טאטע, איך בין געשאכטן אן א מעסער! מיין שלימזל

1562 האט באגראבן דעם גאנצן נדן, און מיר זענען באנקראט!".

פערלאוו, פאר, XII/30.

1967 " [...] און אויב יידן ווילן באגראבן געלט אין הימל=

1582 קראצערס, זאל זיין הימל=קראצערס"-. בצג, טמז, V/13.

5. (פיג) שלעכטס טאן עמעצן, אפטאן, אנלערנען, רוינירן,

אומגליקלעך מאכן.

|1816?| " לעולם ווייס איך נישט וואס איהר שוויגט דעם

1578 הונד דארט, [...] וועך עסן העט נור גיוואלט, העט

איהר איהם שוין לאנג באגראביין אדער ער העט זיך

גימוסט אונטרגעבין". יוסף פערל, מגלה מירין, ציט יידישע

כתבים, ווילנע , 1937, ז׳44.

1883 " אויב דער ווער עפעס אנהייבן מאכן מלאכות וועל איך

אים גיך באַגראָבן". צ. ז. רובינשטיין, דער שרעקליכער 1566

קנס=מאל, אדעסא, ז׳ 16.

1936 " דאס משוגעת, חנה, כאַליעס נאך ערגעץ [...] איך טאר

דאך נישט רעדן, [...] נאר ווער דא עמעץ באַגראַבט ווערן?". 1497

ש. הארנטשיק, שטארקע מענטשן, ווארשע, צייט אנט, ז׳ 166.

5. (פיג) באליידיקן, דערנידעריקן מיט זידלערייען, שעלטן,

מאכן צו בלאטע.

" וואס אבער לאזט זיך אויס? זי האט אים געראטעוועט,

און ער זי - באַגראָבן..." ממוס, ווינטשפינגערל, 1563

צייט אויסג [illegible] ווארשע,

ז׳ 211.

באמ: כ׳ בין ניט זיכער צי דער ציטאט איז צו דעם באטייט (זידלען,

שעלטן אדער צי פריערדיקן (שלעכטס טאן).

1881 " נאר די טרפה קישקע אנשטאפן ווי עשו [...]; נו -נו,

האט דאס מיר דער טאטע באַגראָבן [...] ". שאצקעס, 1544

דער יודישער פאר פסח, ווארשא, ז׳ 25.

" געקומען אהיים, גיב איך איבער [...] מיין ווייב

[...] אז גאט האט מיר צוגעשיקט אן אורח א דייטש [...].

הייבט זי אָן [...] מיך באַגראָבן". שע, ארעמע און פריילעכע, 1594

I, דער דייטש, צום ארויסב... ז׳ 136.

באַגראָבן זיך -- 1. שטארבן (געניצט ווי אן אויסדרוק

פון גרויסער חרפה, טיפן ייאוש אא׳).

1883 " בעסער וואלט איך זיך געווען באַגראָבן, איידער אים

פאר א חבר צו האבן". ש. מ. אסטראווסקי, א רייזע אין 1639

עולם התוהו, ווארשא, ז׳ 7.

1956 " און מאמעס האבן דארט, געפירטע צו דעם טויט,

דעם הימל איינגעלייגט, זיך לעבעדיק באַגראָבן". 1642

פמ, מלחמה, I, נ"י, ז׳ 281.

ער זאל זיך אליין באַגראָבן אין דער ערד אזוי טיף,

אז דער קאפ זאל זיך אים ניט ארויסזען". חג, צמח אטלאס. 1647

2. (פיג) ברענגען זיך שאליין א גרויסן שאדן, רואינירן

זיך. % זיי האבן זיך באַגראָבן, איינלייגנדיק דאס געלט

אין דער באנק, וואס האט [illegible] געפלאצט.

|| באגראבעניש -- דאס, בא. 1. (ביטול) וועגן באגראבן, מקבר זיין. % ס'איז געווען א באגראבעניש, ניט קיין לייטישע קבורה.

2. (פיג) זידלעריי, שעלטעריי, באליידיקונגען, דערניי־דעריקונגען % ער איז שוין געוווינט צו די קללות פון זיין יידענע, צום באגראבעניש יעדן טאג.

3. (פיג) בייזוויליקע מעשים מיט דער כוונה עמעצן צו שעדיקן, רויניר.

" אנגעהויבן האט זיך עס מיט פעטש און אויסגעלאזט מיט מסירות און |...| מיט באגראבעניש". שע, קליינע מענטשעלעך מיט קליינע השגות, ציט אויסג. 207. 1625

באגראבענערהייט -- אדוו. (פיג) אין א שלעכטן, שפלדיקן מצב, דערנידעריקט.

1936 " איצט וועסטו זיצן אין שטוב באגראבענערהייט". איבז ד. מארשאק, ז. ביאדוליא, דער אנקום, מינסק, ז' 188. 1631

באגרעבעניש -- ----- זבז.

באגרעבער -- ----- זבז.

ווי א באגראבענער *(אויסזען, זיצן, זיין) -- אין א שלעכטן מצב, דורכגעפאלן, רוינירט.

1896 " אין דער היים אבער איז זי געווען ווי א באגראבענע, האט ניט געטארט אויפהייבן קיין הויך קול און לאכן בוודאי ניט. ח. ד. גילדענבלאט, ניט קיין גלייכע פאאר, ווילנע, ז' 15.

א באגראב -- א) ארייגזאגן אויך א הארבן אופן, אויסזידלען גוט; ב) אפטאן עפעס עמעצן, אנטאן צרות, רויניר. ג) אנברעכן די ביינער; ד) געווינען (אין ~~קריגבקאבטשפיל~~. קארטנשפיל)

קריגן/כאפן א באגראב -- א) קריגן א גוטע פארציע זידלעריי; ב) ליידן א מפלה, דורכפאל, רוינירט ווערן.

1930 " ער וואלט פון איר געכאפט שוין גאר דעם אמתן באגראב". הר, הרודעס, ל"א, ז' 64. 1488

פועל: באגראבן ניין איילן אין דער ערד, (וואר: מע זאל(ן) קיין תחית־המתים ניט אויפשטיין) -- גוט אנלערנען, דערלאנגען דעם אמתן פסק, אנטאן יענעם גרויסע צרות, אין גאנצן רויניר.

... " מיר זענען איינין דעם הונט צו פארניכטן, ער מוז באגראבן ווערן ער זאל אפילו קיין תחית=המתים ניט 1615

אויפשטיין. פאן לויזע, דעם קעניגס געשעפטספערזארגער,
בוקארעשט, |יאר?|, ז' 211.

באגראבן און באשטן -- אומגליקלעך מאכן, ארייננזעצן אין
חד=גדיא" |קטון|; 1610

1918 " פאר וואס באשיט מען א חתן אונטער דער חופה? - אז
ער איז באגראבן, זאל ער שוין אויך זיין באשאטן". 1534
יודישע פאלקס=וויצען, געזאמעלט דורך ל. קעסטין,
לאדז, ז' 24.

באגראבן ווערן - (קארטן-לשון) - פארשפילן.
... " ווער איז באגראבן געווארן, און ווער האט 1618
געפאפט דעם טאטער |געווונען|". שע, אלע ווערק 1606
ב' XIII, ז' 74.

די ערשטע האט ער באגראבן, די צווייטע האט ער פארשאטן
און די דריטע וועט ער אין דער ערד האבן — פּוּל 1504
-- אויף א מאן א קטלן, וואס באגראבט" (לעבט איבער)
זיינע ווייבער. |קטון|

מע האט אים באגראבן אין אנטאן. --- מע האט אים צו רעכט
געמאכט, אפגעטאן א שלעכטע זאך" [קטון]. באגראבן 1505
קבורת=חמור - מקבר זיין אויף א דערנידעריקנדיקן
אופן, ניט ווי עס פאסט לויטן יידישן מנהג (משומדים,
זעלבסטמערדער, מוסרים פלעגט מען באגראבן ביים פלויט,
אן די ספעציעלע צערעמאניעס).

דא ליגט דער הונט באגראבן -- אין דעם שטעקט דער סוד,
דאס איז דער תוך פון דעם ענין, די לייזונג פון דעם
פראבלעם.

1888 " נאך מיין מיינונג - ליגט פאר באשטימט דער הונט
באגראבן אין דעם וואס מיר טוען נאך אונדזער זיידן,
אונדזער באבען". מ. חאשקעס, לידער פונעם הערצן, 1548
קראקא, ז' 21.

א דאקטאר באגראבט מער ווי א חברה=שמש -- (שפאסיק)
וועגן שלעכטע דאקטוירים. 1609

ער קען באגראבן -- (בעסאראביע) אויף א גרויסן פרעסער.
[קטון].

1608 געשטארבן, באגראבן - אראפ פונעם מארק -- האלב אין שפאס
וועגן דער פארגענגלעכקייט, נישטיקייט פון מענטשנס לעבן.

געשטארבן, באגראבן, כי לעולם חסדו -- א) דזוו צפון;
ב) וועגן א געשעפט, עסק וואס איז דורכגעפאלן, און
ס'איז שוין קיין שום עצה דערצו נישטא.

געשטארבן, באגראבן, אויף יענער וועלט ווי געפונען [יישפ,
XXVII - 1, 1967, ז' 20].

כאטש נעם און באגראב זיך! -- זאגט איינער ווען א) ער
קען זיך קיין ארט נישט געפונען פאר בושה, חרפה;
ב) ס'האט געטראפן אזא גרויסע צרה, אומגליק, אז מע
ווינטשט זיך שוין דעם טויט.

באגראבן די אויגן אין דער ערד --- שטארק שעמען זיך,
נישט קאנען קוקן אין פנים אריין עמעצן.

באגראבן זיך פון/ פאר חרפה/ בושה/בזיון /בזיונות.
"[...] זיך שיער ניט באגראבן אין דער ערד פאר בזיון".
1649 ממוס, דאס קליינע מענטשעל, ציט אויסג, מענעלי",
ווארשע, ב' XI. ז' 16.

1928 " א יונג א גבר נעמט און פארליבט זיך אין אזא ~~קלקלה~~
1580 קליין שווארץ ווייבעלע! [...] און איצט די שטאט? כ'בין
דאך שוין באלד א האלב יאר אין בית=מדרש נישט געווען,
כ'באגראב זיך פאר חרפה!". אפא, I, ז' 112.

באגראבן זיך אין א לאך (אין א ווינקל) -- וווינען אין
א וויטן ארט, אין א פארווארפענעם העק, פראווינץ.
1873 " עס גלוסט זיך זיי נישט באגראבן צו ווערן ערגעץ
אין א לאך". ממוס, די קליטשע, קאנק: 154360.

שוו: מע קען אומעטום באגראבן ווערן -- מע קען ניט
וויסן פון וואנען א צרה קען קומען, אן אומגליק קאן
געשען אומעטום.

בעסער צו לעבן און ווייניק צו האבן, איידער צו זיין אין
~~גאנצן באגראבן~~
גאנצן באגראבן -- לעבן אין נויט איז אלץ בעסער ווי
דער טויט.

"ואמת מארץ תצמח" -- ווען מען וועט באגראבן דעם שקר, וועט

באג - 62.

"ארויסוואקסן דער אמת" | ציט מ. אונגער, טמז, 3/XII |. 1552

אז מע שטארבט, זאלצט מען ניט איין, מע באגראבט — א געשטאר-בענער קען שוין קיין נוץ ניט ברענגען, להפך צו א זאך וואס ווערט קאנסערווירט.

קיין מת האט זיך אליין ניט באגראבן -- קיינער וויל זיך אליין ניט רוינירן, אומגליקלעך מאכן.

אז מע דארף שוין אנקומען צו לייטנס גאב [געבונג, נדבה] כאטש נעם זיך און באגראב -- מע ווינטשט זיך דעם טויט, ווען מע דארף אנקומען צו עמעצן, בעטן א נדבה, גאט זיצט אויבן און באגראבט אונטן.

אז מע באגראבט לעבעדיקערהייט, קען מען קיין תחית=המתים ניט אויפשטיין. -- פאראן אומגליקן, רוען, מפלות אין לעבן, וואס מע קאן שוין ניט העלפן צו זיי, ניט מיגלעך צו פאררירכטן, אנהייבן אויף ס'ניי.

אבי מע נעמט אפ קבורה=געלט, מעג זיך שוין דער מת אליין באגראבן -- ווערטל פון סוחרישן שטייגער, געמיינט אז מע דארף זיך געהיט מיט באצאלן פארויס, ווייל דערנאך קאנען זיין צרות מיט קריגן די סחורה (קבורה-געלט-די קהילה אדער/ און חברה=קדישא האבן גענומען באצאלט פאר דעם פלאץ אויפן בית=עולם און פאר באגראבן דעם געשטארבענעם).

נאר איין מאל באגראבט מען א מת [יישפ XXVIII - 2, 1968, ז'58.]
אז מע זאגט געשטארבן, איז באגראבן.

קללות: באגראבן זאל מען דיך (אים/זיי)! איך וועל אים באגראבן אין דער ערד ווי אן אוצר!
ווי דערלעב איך שוין אים צו באגראבן.

" וועד זשע טאקע באגראבן נייך איילן אין דער ערד און גיי צו אלדי שווארצע יאר!". ממוס, די קליאטשע, קאנק-366990. 1873

נעם דעם קאפ און באגראב אים! -- (איר) צו איינעם וואס האט א גראבן קאפ, איז טעמפ.

זאל איך באגראבן ווערן! - באשווערונג אז מע זאגט אמת.

□ ביגראביך/בגראבן.

1. ------>

|| 1544 " זול איך זיא שטערבן און זול ווערדן ביגראבן.

זוא לוש מיך ליבר גוט בור [= פריער] קינדר טראגן". 1617

שב, פערז 22.

1680 " פון איבריג עסין און טרינקין, מער לייט ווערדין

ביגראבין אלז דיא אין הונגרש שטערבין". אולמא זעליקמן, 1523

דער צוכט שפיגל, פרנפורט [?] ת"מ.

1724 " זיא [די שיכורע הזנים] קאן ניט רידן די צונג

טוט זיא אן קלעבן. // זיא זיין ווערט מן זעלט זיא בגראבן 1545

באי אירן לעבן". יואל חזק, ריח ניחוח, פיורדא, ציט

י. שאצקי, אמעריקאנער פנקס, 1927 - 28, ז' 188.

2. ------>

1679 " [...] אונ' ער ביגרוב זיא [די אוירינגען] אונטר

אייני אייכי דיא נעבן שכם שטונד" בליץ, בראשית, לה -ד. 1527

1746 " [...] אונ ברענג אימש [דעם שוחד] פר בורגנרהייט

אין דער קאמיר אוב ער ניט פון שוחד וועגן די צו 1564

פסקינן ווערט, אונ דיין קיגן טייל ווערט ער באגאבין.

איבז מ. אייזענשטאט, דרך הישר לאבן בוחן.

|| ביגראביר.

1716 " אונ [איזבל] זאלין עשין דיא הונד אין דעם

ערב יזרעאל אונ' עש ווערט ניט זיין איין ביגראביר". 1633

סהם, מלכים 2, ווילהרמרשדארף, דף קיד - ן.

Mhd. begraben. פרגל.

באגראַבעווען -- ------> באַראַבעווען.

באגראַזן -- טרוו. באדעקן מיט גראז, מאכן ס'זאל

וואקסן גראז.

1952 " ערד=ארטעטער פארזייען, באגראַזן, באבלומען [...]

דעם ערדקיילעך". מ. דייטש, מאנדלבראָיט=יידיש, 1660/א

ל"א, ז' 67.

1955 " באגראַזט און באזאנגט אלע שטיינער." [...]. הל.

א בלאט אויף אן עפלבוים, ב"א, ז' 337. 1660

1968 " די אייבערפלאך - באגראַזט, צעגרינט, געקווייטלט".

ייש, לידער און פאעמען, ת"א, ז' 96. 1661

באַגראָזן זיך -- אוטור. באדעקן זיך מיט גראָז, אויסוואַ-

קסן גראָז.

1917 " די פעלדער זיך באַגראָזן גענומען". מ. טייטש, שריפטן.

ז' 40.

1943 " און ווי עס שפילט - באַגראָזן זיך/די אפגעברענטע

בייטן". סוצ, פוו, I, ת"א, ז' 304. 1665

ב אַ ג ר אַ מ ע ן -- טרוו. אויסשטעלן אין גראמען, מאכן גראמען.

1876 " איר ווייסט דאך, אז א לשון=קודש=ספר איז היינט

ווי אן ארעמע חתן=כלה אין פוילן: ווען דער מארשעליק 1868

זאל זיי ניט, וועט דער עולם קיין דרשה=געשאנק ניט

געבן". ייל, דער פריטשפע, העפט I, אדעס, ז' 4.

1948 " די גרויזאמע ווירקלעכקייט שלעפט נישט זיין |סוצקעווער|

דיכטונג צו דער ערד(זי איז נישט קיין באַגראַמטע

שטיקל ווירקלעכקייט, נאר זי לאזט איר 1667

פריי פליען". י. ראפאפארט, טראפנס גלויבן, מעלבורן,

ז' 21.

ב אַ ג ר אַ נ ד ע -- ----> בגראַנדע.

ב אַ ג ר ו ב -- דער, =ן. (לאקל, סאניק, גאליציע)

„ביטולדיק וועגן א דארפישער, גויישער חתונה, ווייל

זעלטן פלעגט טרעפן, אז אויף אזא חתונה זאל ניט זיין 1672

קיין קרבן פון א געשלעג". [קטוו] %„ס'טוט זיך דארטן

ווי אויף א דארפישן באַגרוב". [קטוו].

באמ: ווי לייענען: „באַגריב? אפשר פון „באַגראַב ?

ב אַ ג ר ו י ט -- אדי. וואס איז גרוי געווארן, א ביסל שוין

גרוי.

1937 " פון אונטער דעם הוט האט ארויסגעקוקט א באַגרויטער

שלייף". א. קאהאן, דאס גילדענע געסל, זש' פארמעסט, 1676

נ' 3, קיעוו, ז' 44.

1949 " אראפגענומען דעם הוט פון זיין באַגרויטן קאפ".

ש. אש, ווארשע, נ"י, ז' 49. 1673

באגרײַפלעך -- אדי/אדוו. וואס לאזט זיך, איז גרינג
צו באנעמען, צו פארשטײן. % באגרײַפלעכער ענין.
באגרײַפלעכע דערקלערונגען.

1926 " דער אומגעהײַער, קוים באגרײַפלעך [crossed out]
גרויסער שכל איז ביי [דורך] דער נאטור אויך באגרענעצט". 1687
ב. גריק, פילאזאפישע גאטהייט, נ"י, ז' 11.

1954 " ס'איז מיר ניט באגרײַפלעך [crossed out] עד היום, וואס
מ'האט דאך די 70 אריער דערשאסן, און אונדז, 14 יידן 1690
האט מען צוריקגעשיקט אין תפיסה". ח. סאבאל, יזב כעלם,
יאהאנעסבורג, ז' 623.

באגרײַפלעכקייט -- די, בא. די אייגנשאפט צו זײַן פארשטענדלעך.
ניט אלע וויסנשאפטלערס צייכענען זיך אויס מיט גענוג
באגרײַפלעכקייט אין זייערע ווערק. 1691

Mno: begüflich פיגל.

באגרײַפן -- טרוו, פאר באגריפן. 1. באנעמען, פארשטײן;
משיג זײַן. % באגרײַפן מיטן שכל / פארשטאנד. דעם ענין
איז גרינג צו באגרײַפן. ס'איז ביז איצט ניט צו באגרײַפן
דאס לעבן פון די יידן אין די געטאס. דער ארעסטירטער
האט קוים באגריפן וואס מע וויל פון אים בעת דער אויס-
פארשונג.

1866 " איבערגעטריבענע קעפ זענען אויך דא ביי אנדערע פעלקער,
זיי קלערן [...] ניט נאך, ווי ווייט דער שכל באגרײַפט, 1781
נאר ווילן אלץ אריבער [...]" קמ, נ' 46, ז' 705.

1915 " העניע האט באגריפן, אז זי האט א ביסל איבערגעכאפט
די מאס". אר, מיידלישע יארן, ציט [crossed out] ,"אלע 1750
ווערק, ב' XI, נ"י 1930, ז' 237.

1951 "[יידיש] שפיגלט אפ אין זײַן ליטעראטור די נשמה
פון דער יידישער מאסע [...], לערנט בעסער צו פארשטײן 1786
און באגרײַפן אונדזער אייגן פאלק". שנ, זב ליטע!,
נ"י, ז' 1057.

2. (ארכ) אננעמען, אנרירן עפעס/עמעצן, (אנ)האלטן זיך
אין עפעס.

1843 [crossed out] "דער דא קאנ אומגיין מיט איינר שווערד דער
זאל שווערד בגרייפן". אהרן מטריבש, ס' מצח אהרן,
ווארשא, דף יז -ב/!.

1864 " געדענק ווען אברהם אבינו האט זײַן לינקע האנט
באגריפן אך דעם האלדז פון יצחק און מיט זײַן רעכטער 1713
האנט נעמט ער דאס שעכטמעסער [...]". שרה בת טובים,
תחנה שלשה שערים. ווילנא.

" ס׳איז מיר ניט באגרייפלעך עד היום, וואס 1954

מ׳האט דאָן די 70 אריער דערשאסן, און אונדז, 14 יידן 1690

האט מען צוריקגעשיקט אין תפיסה". ח. סאבאל, יזב כעלם,

יאהאנעסבורג, ז׳ 623.

באגרייפלעכקייט -- די, בא. די אייגנשאפט צו זיין פארשטענדלעך.

ניט אלע וויסנשאפטלערס צייכענען זיך אויס מיט גענוג

באגרייפלעכקייט אין זייערע ווערק. 1691

באַגרײַפֿן -- טרוו, פֿאַר באגריפן. 1. באנעמען, פארשטיין;

משׂיג זיין. % באגרייפן מיטן שכל / פארשטאנד. דעם עניין

איז גרינג צו באגרייפן. ס׳איז ביז איצט ניט צו באגרייפן

דאס לעבן פון די יידן אין די געטאס. דער ארעסטירטער

האט קוים באגריפן וואס מע וויל פון אים בעת דער אויס-

פארשונג.

" איבערגעטריבענע קעפ זענען אויך דא ביי אנדערע פעלקער,

זיי קלערן [...] ניט נאך, ווי ווייט דער שכל באגרייפט, 1781

נאר ווילן אלץ אריבער [...]" קמ, ג׳ 46, ז׳ 705.

" העניע האט באגריפן, אז זי האט א ביסל איבערגעכאפט 1915

די מאס". אר, מיידלישע יארן, ציט "אלע 1750

ווערק, ב׳ XI, נ"י 1930, ז׳ 237.

" [יידיש] שפיגלט אפ אין זיין ליטעראטור די נשמה 1951

פון דער יידישער מאסע [...], לערנט בעסער צו פארשטיין 1786

און באגרייפן אונדזער אייגן פאלק". שנ, זב ליטע!,

נ"י, ז׳ 1057.

2. (ארב) אננעמען, אנרירן עפעס/עמעצן, (אנ)האלטן זיך

אין עפעס.

1843 " דער דא קאן אומגיין מיט איינר שווערד דער

זאל שווערד בגרייפן". אהרן מטריבש, ס׳ מצה אהרן,

ווארשא, דף יז -ב/!.

" געדענק ווען אברהם אבינו האט זיין לינקע האנט 1864

באגריפן אן דעם האלדז פון יצחק און מיט זיין רעכטער 1713

האנט נעמט ער דאס שעכטמעסער [...]". שרה בת טובים,

תחנה שלשה שערים, ווילנא.

באַר -- אדי | מארק ווב |1887 <------ באגרייפלעך.

באגרייפונג -- די, =ען. (ארב) באגריף.

" דער מענש זאל ליבר זאגין מיין שרייאן און מיינן 1805

קלאגין איז איבר דיא צייט די דא אן מיר זעלבין 1682

פעלשט דען ווען איך זעה דש איך בין אין איין פאלשי

בגרייפונג ווארין בגריפין. איבז א. פאוויר, בחינות

באג - 66.

עולם, זאלקווא, תקס"ה, דף לה - 2.

בּאגרייפער (=ין, =קע) -- דער/ די וואס באגרייפט, פארשטייט.

1806 " איך טויט בין איך באגרייפער און פארשטייער. 1854

אפא/ שקיעה.

0 באגרייף=פעיק -- אדי/אדוו. סטוטש 308 וואס איז

פעיק צו פארשטיין, באגרייפן.

ם ביגרייפין/בגריפן/באגרייפן.

1610 " דאז ביסטייט דאז ער [משה] האט ביגריפן דיא

1767 אומנות פון דיא שלאנג". טח-רשי, שמות, ד - ג.

1739 " גשפרעך פון איינר זאך דיא ניט צו בגרייפין איזט,

1782 ווערט נור פר איינר נארהייט גיהאלטין". ס' מבחר

הפנינים, הומבורג, תצ"ט, ח - I.

2. ←------2

1544 " ער ביגרייף אין בייא דען בארט [=באָרד] אז אוב

1720 ער איך צו קושן ביגערט". שב, סטראפע 1642.

1508? " ויחזק -- איז ער בגרייף, ל' אחיזה". ריבליך, 8,

1712 שאואל א' טו - כז.

1686 " דא קאם נון דעם עלצטן ברודה דער צארן // ער ביגרייף

דען איזל בייא זיין אורן". ס' משלים, פפד"מ,

תמ"ז דף טו - I.

66/a

1716 " און׳ די ליים פון גלעד ביגריפן זי און׳ שעכטיטן די פון [אפרים] צו דער איבר פור ". 1721
סהמ, שופטים יב, 4 - 5, ווילהרמרשדארף, דף ל - II.

3. ארומנעמען מיט עפעס, באדעקן.

1625 " גוט מכט בגרייפן מיט ווענט (פנה כסה) דאש פנים פון שטול דהיינו גוט האט דיא פינצטערנס הרום גימאכט אז וועגד ". סהמ, איוב, כו - ט, י, לובלין, שפ"ו. 1692

4. ביקומען כולל זיין אין זיך.

1698 " דער רב [...] האט אך מחבר גיוועזין דז ספר תקפו כהן דז ביגרייפט אלי דיא דינים |...|". 1769
אבן שלמה זלמן הענא, דוד גאנז, תקפו כהן, פפד"מ, תנ"ח, דף ל"ו - 2.

1743 " (ואהבת לרעך כמוך) זאגן אונזרי חכמים דז דר

פסוק בגרייפט כל התורה". קב הישר, פיורדא, דף ת - צ. 1779

5. (פיג) וועגן א געפיל, קראנקהייט) אנגרייפן, אנכאפן, באהערשן.

1746 " עס פלעגט איינר פריש אוקן גזונד איבר נעכטיגן

און אי | איידער | דר מארגנש קומט בגרייפט אים 1773

איין היץ דש ער דיא זעלביג נאכט שטארבן מוז".

איבן מ. אייזענשטאט, דרך הישר לאבן בוחן.

6. (פיג) בארירן אן ענין, טעמע.

1703 " דרום וויל איך דיא הויפט שטיק ארויש קלויבן אונ׳

קירצליך בגרייפין [...] אונ׳ דאז איבריג לאזין בלייבין". 1738

כ"י מגלת איבה (אקספארד), ציט מ. עריק, געשיכטע

[...], ווילנע, ז׳ 191.

באמ: ביי עריקן (ווארשע 1928) ניט געפונען די ציטאטע.
אויב אזוי - פון וואנען די ביבליאגראפיע דא?

ם ביגרייפר -- אנהאלטער, אונטערשטיצער.

1610 " ניט איך איין פירער צו איר פון אל דען קינדרן

דיא זיא האט גיבורן אונ׳ ניט איז איין ביגרייפר 1807

אן איר האנט פון אלן קינדרן דיא זיא האט דער צוגן".

טח, ישעיה נא - יח.

באגרינדונג -- די, =ען. 1. אקט/ רעזולטאט פון
באגרינדן. % די באגרינדונג פון געזעץ=פראיעקט האט
געדויערט ניט לאנג.

1934 " דאס [...] שטייט גאר איך גאנצן אויסער די גרענעצן

פון לאגישער באגרינדונג". ש. צ. זעצער, וויכטיגע 1811

גרונד פריצציפן [...], נ"י, ז׳ 80.

1972 " די דריטע רעלאציע וועגן בישאף איז שוין א דירעקטע

באגרינדונג פון דער האנדלונג". ח. שמערוק, גק, נ׳ 77. 1814

2. ארגומענט, גרונד, באזע, מאטיוואציע. % דער רעדנער
האט אנגעגעבן וואגיקע באגרינדונגען פאר זיין פארשלאג.

1968 " די באגרינדונג [פון פוילישן מאגיסטראט] פארן

צעשטערן די פראכטפולע פרישע יידישע הייזער [...] האט 1813

ער אנגעגעבן [...] אז זיי ווילן פארברייטערן די

באַג - 68.

גאסן". ב. ארענשטיין, יזב אטוואצק, ת"א, ז' 836.

" [...] האט האַמאַן געהייסן [...] די יידן צונויפקלייבן 1970

א קאנטריבוציע [...] מיט דער באַגרינדונג, אז די לעצטע 1812

קאנטריבוציע [...] דעקט נישט די הוצאות פון דער

'אויסזידלונג'". רעד' ר. מאהלער, יזב סאנץ, ת"א,

ז' 789.

באַגרינדלעך -- אדי/אדוו. וואס לאזט זיך באַגרינדן,

האט א באזע, וואס איז מיגלעך צו באווייזן, מאטיווירן.

% באַגרינדלעכע מיינונגען. אלץ וואס ער זאגט איז

באַגרינדלעך ... ער האט גוטע ארגומענטן.

באַגרינדלעכקייט -- די, בא.

1909 " מיר באדארפן ערקלערן און אויפווייזן אונדזערע

קינדער די גאנצע פאלשקייט און ניט=באַגרינדלעכקייט 1817

פון אלע [...] היינטיקע טעאריעס, ווי 'נאציאנאליזם'

אן גאט, יידישקייט אן תורה ומצוות'". ש. היילפערן,

רעליגיע און וויסנשאפט, ווארשא, ז' 16.

באַגרינדן -- טרוו. פאר באַגרינד(ע)ט. 1. מאטיווירן,

באזירן, אנגעבן ארגומענטן, באווייזן. % באַגרינדן

א טעאריע. ער קאן באַגרינדן זיין מיינונג מיט קאנקרעטע

פאקטן און ציפערן. זיינע אויספירן זיינען באַגרינדעט

אויף גענויע סטאטיסטישע פארשונגען.

1894 " אין דעם בוך [איז] געגעבן אן איבערבליק איבער די

געדאנקען, וועלכע זיינען אויספירלעך באוויזן און

באַגרינדעט געווארן אין די ביכער, וועלכע האבן געלייגט 1827

דעם פונדאמענט פון די [דער] סאציאלדעמאקראטיע".

ב. פייגענבוים, דער סאציאליזמוס פון א' ביז ת', נ"י.

1919 " ווערט אבער מיין נאציאנאליזם באַגרינדעט אויף מיין

שפראך [...], איז יעמאלט באגרענעץ איך ניט קיינעמס 1825

געדאנקען=פרייהייט". זשיט, שריפטן VIII, נ"י, ז' 227.

1957 " דער מעזריטשער [...] האט מיט דרוש גארנישט צו טאן.

ער איז אויסן דער עיקר דעם בעש"טס אידעען צו באַגרינדן". 1820

ה. צייטלין, אַריינפיר אין חסידות [...], ציט אויסג,

נ"י, ז' 61.

2. גרינדן, שאַפן, אויפשטעלן.

1930 " ער | ד"ר זשאַנאַ | האָט דאָ [איך לעמבערג] באַגרינדעט

אַן אייגענע היים". י. שיפּער, זש טאַז נ' 3 - 4, וואַרשע.

1. דער וואָס אַרגומענטירט, גיט אַן (עַ= , ין=) עַר =||

די מאָטיוון, באַזעס.

1928 " זיינע חברים שרייבער, |...| די באַגרינדער פון

יידישיזם". אַפּאַ, גוו, !!!, ווילנע, ז' 238. 1836

1937 " [ספעקטאַר איז] געווען סיי פּראַקטישער מנהיג, סיי

טעאָרעטישער באַגרינדער. זיין וואָרט איז געווען 1834

אַנטשיידנדיק". אלחנן צייטלין, ...,

... אין אַ ליטעראַרישער שטוב", ... ציט

אַנט, ז' 497.

2. גרינדער, אָנהייבער.

194[6]. " [...] נאָך דעם געבוירן=טאָג פון דעם באַגרינדער

פון דער קריסטלעכער אמונה |...|" אש, ברענענדיקער 1837

דאָרן, נ"י, ז' 86.

1951 " דער באַגרינדער פון דער מוסר=באַוועגונג, ר' ישראל

סאַלאַנטער [...] האָט פאַרבראַכט די גרעסטע טייל פון זיין 1838

לעבן אין ליטע". א. מענעס, זב ליטע !, ז' 515.

באַגרינען -- טרוו. באַדעקן מיט גרינס, מאַכן ...

...

" געלאָזט דאָס יונגע גרעזעלע זאָל זיך שפּראָצן, ציען 1904

צו דער וואָרעמער זון און באַגרינען און באַשיינען גאָטס 1852

וועלט". שע, אַלע ווערק, ב' VII, ז' 189, ... נ"י, 1944.

===דיגַבאַ===+++

1915 " און אין סך און פּריש באַגרינטן // פון די שמעקעדיקע

סאָסנעס // זינגען ציטערדיקע ווינטן". ... ל. ניידוס, 1843

ליריק, יעקאַטערינאָסלאַוו, ז' 128.

" דער כּרמל שטייט באַטויט, באַגרינט ... און 1952

קלאָר". אַפּאַ, ווייסע=שטאָט, נ"י,

===דגנ===++

באַגרינונג -- די, באַ. 1. אויפשפּראָץ פון געוויקס, גרינס.
% ס'איז שוין פרילינג, אין פולן ברען איז די באַגרינונג
פון די לאַנקעס.

2. (פיג) אויפלעבונג, אפפרישונג.

1963 " געבן זיך אונטער דעם יידישן ווילן צו לעבן, צו
1840 פּרוכפּערונג, צו באַנייונג, צו באַגרינונג". אַלט טמז, V/24.

באַגריס -- דער, =ן. באַגריסונג.

באַגריסונג -- די, =ען, פפּ (זן) באַגריס. 1. ווערטער, זשעסטן אָדער אַנדערע פאָרמע פון באַגעגענען אַ באַקאַנטן, פון מקבל=פּנים זיין עמעצן. העפלעכע באַגריסונג. קאַלטע / וואַרעמע באַגריסונג. צערעמאָניאַלע באַגריסונג.

1928 " פּעליע האָט דעם סטודענט סטאַש פריילעך געענטפערט
1861 אויף זיין באַגריסונג". ספּ. סודות, וואַרשע, ז' 27.
1957 " מיר וועלן בענטשן יעדן טרונק וואַסער // און אויפנעמען
1854 [...] דעם באַגריס פון אַ טייערן פויגל". יג, זש' איך, X/11.

2. אויסדרוק פון פרייד, פריינדשאַפט צוליב עמעצנס אַ שמחה, לכּבֿוד אַ יום=טובֿ אאַ. % צו דער חתונה זיינען אָנגעקומען אַ סך באַגריסונגען פון קרובים און פריינד.

1966 " מיר דאַכט, כ'האָב קיין מאָל [...] באַגריסונגען אַזוי
1858 פיל ניט געשיקט צו מענטשן". האַל, מיין אויצר, מאָסקווע, ז' 135.

0 באַגריס(ונג) = וואָרט - דאָס, מצ ~ ווערטער. % מיט אַ באַגריסונג=וואָרט לכּבֿוד דעם געהויבענעם גאַסט איז אַרויסגעטראָטן דער פאָרזיצער.

◻ בגריזונג.

... " זאַלוטציאָן | סאַלוטאַציאָן | בגריזונג". י. מאַרשן,
1860 חנוך לנער, פיורדא, תקל"ד, ז' כב - II.

באַגריסן -- טרוו. 1. אויסדריקן מיט ווערטער, זשעסטן אַ"אַ אָנגענומענע פאָרמעס די באַציונג פון באַקאַנטשאַפט,

העפלעכקייט, פריינדלעכקייט ביים באגעגענען עמעצן.

% באגריסן העפלעך. ער באגריסט אים מיט א שאקל מיטן

קאפ. ער האט זיך באגריסט מיט א ברייטן שלום=עליכם.

1830 " [...] מע קאן זיך אזוי וויגן אויף דער וועראנדע

[...] באגריסנדיק די שכנים". דא, פון בערלין |...|, 1817

ווארשע, ז' 25.

2. ארויסווייזן פרייד, פריינדשאפט אדער כבוד ביים

מקבל=פנים זיין עמעצן, צוליב עמעצנס א שמחה אע.

% מיר באגריסן אייך צום געבורט פון אייער אייניקל.

דעם פרעזידענט האט מען באגריסט מיט הילכיקע אפלאדיס-

מענטן.

... " אפזאגנדיק דעם געזינד " גוט שבת" לעבעדיק, פריילעך,

נעמט זיך סענדערל באגריסן די געסט, די הייליקע מלאכים". 1877

ממוס, שבת, [illegible] ז' 9.

1938 " [...] ער האט נישט געוואלט באגריסן מ. ל. ליליענבלומען

צו זיין ליטערארישן יובל[illegible] [מחבר?], ר' שמואל 1874

מאהילעווער, ווארשא, ז' 34.

3. אויסדריקן צופרידנקייט, מיט שטימונג, גוטגינציקייט

צוליב עפעס אן אויפטו, געשעעניש אע.% דער עולם האט

באגריסט די איניציאטיוו צו באערן דעם שרייבער.

1906 " עס איז נייטיק [...] צו באגריסן א יידן, וועלכער

שערט זיך אפ די בארד, טראגט א קורצן ראק, גיט זיך 1896

די מי צו רייבן רוסיש. [illegible] איבן ב. ס' ד. געפשטיין,

וועגן די בעלי=טובות פון יודישן פראלעטאריאט, ס.פעטערבורג

ז' 13.

1951 " די נייע תקופה - די 'פרייהייטס=תקופה', [...]

איז ווארעם באגריסט געווארן פון די יידן אין צפון=

מערב=פראווינץ". מ. ווישניצער, זב ליטע I, נ"י, ז' 84. 1870

באגריסן זיך -- קזוו. באגריסן איינער דעם אנדערן קעגנ-

זייטיק. % באגריסן זיך מיט געבן די הענט. זיי

האבן זיך באגריסט יעדן טאג טרעפנדיק זיך ביים גייך

צו דער ארבעט.

1956 " [...] עס איז געווען א יישוב=הדעת מיט וואסער צייכן
1886 ארדנערס [אין ווארשעווער געטא] זאלן זיך באגריסן".
בלום, יישפ XVI - 4.

מע באגריסט נאך די קליידער, מע באלייט נאך דעם שכל.
דער ערשטער אפשאץ פון א מענטשן איז לויט זיין אויס-
ערלעכן אויסזען, ערשט שפעטער דערקענט מען דעם מענטשן
וואס ער איז ווערט אין תוך, לויט זיינע אינעווייניקסטע
מעלות, ווי קלוגשאפט אאַ.

ם ביגרישין/בגריסן

1602 " |...| ווער וויל זיך נון דיינר דר ברמן ירושלים
1884 אונ׳ווערט זיך ור וואגלן פון דער שטרוס דער דיך
ביגרישן וויל |...|". שעריר, טו - ה, פראג.
1743 " |...| דר ר׳ חסדאי האַט דען (מלך) הכוזר בגריסט
1882 נאך דען (כבוד) נאך דש זוא איין (מלך) קומט". שאר,
לג.

באַגרי́ע -- נב, קומט אין א קללה:
זאל ער פליען קיין באגריע [סטוטש 559, אין דער גרופע
שפאסיקע קללות].

באַגרי́ף -- דער, =ן. 1. איינער פון די גרונטיקע
באשטאנדטיילן אין פראצעס פון דענקען; די געדאנקלעכע
אפשפיגלונג פון א זאך אדער דערשיינונג אין זייערע
מהותדיקע אייגנשאפטן; קאנצעפציע. % % פילאזאפישע,
מאראלישע, פיזישע באגריפן. גרויס און קליין זיינען
רעלאטיוו, ~~ס ווענדט זיך אין דער מאס פון פארגלייך~~.
1917 " פאר דעם מעטאפיזיקער [...] זיינען די זאכן און
1924 זייערע אפשטעמפלונגען אין געדאנק - די באגריפן -
פונאנדערגעשיידטע, פעסטע, אומבאוועגלעכע". זשיט, שריפטן
VII, נ"י, ז׳ 99.
1959 " [...] באגריף=געווארענע, ווי אייביקייט און ליבע".
1947 בראד, גש, ...ז׳ 126.

1959 "זי האט עס געוואלט פארשן, וויסן, פארשטיין, נישט
אפפטרן עס מיט אזעלכע אלגעמיינע השכלה= באגריפן 1903
ווי׳ליכט׳ און ׳פינצטערניש׳". שנ, קריטיק און קריטיקער,
ב"א, ז׳ 368.

2. פארשטעלונג וועגן א זאך/דערשיינונג, דאס וויסן עפעס,
מיינונג וועגן עפעס/עמעצן. % גענויער, קלארער באגריף.
קנאפער, פאלשער, נעפלדיקער באגריף. פון זיין רייזע=באש-
רייבונג באקומען מיר א באגריף וועגן דעם לאנד און זיינע
איינוווינער.

1883 " די קינדער, וואס וועלן פון אייך ארויסקומען, וועלן
פרום זיין און וועלן האבן א גרויסן באגריף אין אלהות". 1931
נופת צופים II אויף חומש, ווילנא, ז׳ 42 - I.

1925 " נאך וויכטיקער איז דאס ארומשמעקן, [...] דער ריח
גיט דאס רוב א ריכטיקן באגריף, צי די שפייז איז א 1908
גוטע צי ניט". צ. שאבאד, די זעלבסטשוץ פון מענשליכן
ארגאניזם, ווארשע, ז׳ 56.

1940 " טראגן מיר ניט אריבער אונדזערע אייגענע באגריפן,
[...] פון אנטיסעמיטיזם אין דעם נייצענטן יאר- 1900
הונדערט אויף די פריערדיקע דורות?"; קאר, שריפטן II,
נ"י, ז׳ 11.

באגריפיק

[illegible] -- אדי. (רשנש) / געדאנקלעך, קאנצעפטועל; באגריפלעך

1973 " זי שטעלט זיך אויפן זעלבן באגריפיקן פלאן ווי די
קעגנערס פון יידיש=דאוונער. מווג, נ"י, ז׳ 269. 1958
... "זאלסט דיר ניט מאכן [...] קיין גאט וואס מע קאן
תופס זיין אין באגריפיקן געשטאלט". א. י. העשל, 1952
קאדק I, ז׳ 202.

באגריפלעך -- אדז. דזוו דפוו.

1958 " נייע געדאנקען ווערן בלויז זעלטן געבוירן סיי
אין דער באגריפלעכער און סיי אין דער לירישער וועלט 1954
פון מחשבה". ש. ביקל, שרייבער פון מיין דור, נ"י, ז׳ 146.

1968 " אז מע פארפעפערט א זייטל יידיש מיט צו פיל באגריפלעכע
פלאווישע ווערטער, וויל זיך דער שרייבער איינברעננגען 1959
אך אייגענעם טראכט צו טאך". יג, טמז, III/31.

באַגריפלעכקייט -- די, בא. געדאנקלעכקייט.

1958 " [...] קאראלניקס ווערטער זענען ניט געווען איבער-
געלאדן מיט סאלידער און הערמעטיש געשלאסענער באַגריַ-
פלעכקייט". ש. ביקל, שרייבער פון מיין דור, נ"י, ז' 205.

באַגריפקייט -- די, דזוו דפוו.

1947 " יידיש איז געווארן א נייער תרגום=לשון, וואס האט
1966 איבערזעצט און פארוועלטלעכט אונדזער ביבלישע
באגריפקייט". יג, זש' שריפטן, נ' יוני-יולי, ב"א, ז' 41.

0 באגריפ=פארקייטלונג -- די, =ען, באגריפן=קייטל(ער).
אסאציאציעס, פארבינדונג פון באגריפן אין פראצעס
פון דענקען.

1912 " וואס ווייטער זיי [די באגריפן] שטייען אפ איינער
פון דעם אנדערן, אלץ מער באגריפן=קייטלעך קאן מען
אויסטראכטן צו פארבינדן זיי". זשיט, שריפטן III,
נ"י, ז' 57.

... באגריפן=פארקייטלונג, ד"ה, ווען מיר פארבינדן צוויי
1948 באגריפן". ל. לעהרער, ייבל XXII, 135מ....

באגריף=צייכן -- דער, =ס. סימן, סימבאל פאר א געוויסן
באגריף.

1963 " כינעזישע אותיות זענען באגריף=צייכנס, אידעאגראפישע
1950 אותיות". י. וואלאך, טמז, VI/23.

[7 האבן/קריגן א שטיקל באגריף -- (שש) האבן/באקומען
א בערכדיקע ידיעה, אינפארמאציע וועגן עפעס.

ניט האבן (דעם מינדסטן) באגריף -- ניט וויסן גארניט, ניט האבן קיין
פארשטעלונג וועגן עפעס.

1971 " געגנוי וואס דאס [די פארהיטונגס=מיטלען] איז [...]
1964 האב איך נישט געהאט קיין באגריף". באש, פאר, IV/26.

געבן א באגריף -- אינפארמירן וועגן (באקענען מיט) עפעס
און אלגעמיינע שטריכן.

1951 " כדי צו געבן א באגריף וועגן דעם גרויסן פארנעם
1901 פון דעם גאונס שריפטלעכע ביטראגן [...]". ל. גינצבורג,
זב ליטע I, ז' 532.

פּאַליטיש איבער [דעם] באגריף -- אוממיגלעך צו באנעמען, שטייגט
איבער די יכולת צו פארשטיין.

1943 " דאס איז איבער אירע באגריפן וועגן א בעסערן
1937 מענטשן, נאך א דאקטאר דערצו". ייז, משפחה קארנאווסקי,
נ"י, ז' 93.

נ"י, ז' 93.

ם בגריף

1. ←------

1739 " עס קען דעם מענטשן ניקס נוצליכר זיין אלש ווען ער
זיינה מעלה אונ' דעם בגריף זייניס פר שטאנדס זעלבשטין 1944
ווייס מיט חכמה". ס' מבחר הפנינים, הומבורג, תצ"ט, ז' ג-!!

2. ←------

1722 "דען איך האב אלי $$$$ זאכין אין איין גרינגן בגריף
גבראכט דש עס איטליכר ווערט רעכט פר שטין קענן". איבז
מ.פראנקפורט,מנורת המאור,אמשטרדם,דף ב-א.

1766 " |...| איז אבר אויך היכשט נוטיג דאש מאן זיא איין
רעכטן וועג ווייסט אום פולקומליכן בגריף צו בקומן 1945
פון דערא געטליכי מוסיק". אבן ישראל, מיץ, ט - 1.

Mhd. begrif.

באגרעבעניש — דאס / די, =ן. (עלט?) אקט פון
באגראבן, באערדיקן א געשטארבענעם; קבורה.

1870 " האט ער געהייסן די מאטראסן זאלן צוגרייטן וואס
מען ברויכט צו אזא באגרעבעניש | טעקסט: באגרעבענעס|, 1622
די שרעקלעכע באגרעבעניש מיט וועלכע עס ווערן באגראבן
אלע טויטע פון די מער [ים] =רייזעס". איבז ג.ג.ב.ס.ה
א קלעזמער פון קרעמענטשוג, קאמער מיט דער פרינצעסים
אריסעיניע, ווילנא.

1970 " צו מארגנס |...| איז פארגעקומען די באגרעבעניש,
פון די צענדליקער קרבנות פון דער"בארטאלאמיי=נאכט" 1974

וויס מיט חכמה". ס' מבחר הפנינים, הומבורג, תצ"ט, ז' ג-II

.2 ←------

1722 "דען איך האב אלי $$$$ זאכין אין איין גרינגן בגריף
גבראכט דש עש איטליכר ווערט רעכט פר שטין קענן". איבן
מ. פרנקפורט, מנורת המאור, אמשטרדם, דף ב-א.

1766 " |...| איז אבר אויך היכשט נוטיג דאש מאן זיא איין
רעכטן וועג ווייסט אום פולקומליכן בגריף צו בקומן 1945
פון דערא געטליכי מוסיק". אבן ישראל, מיץ, ט - 1.

Mhd. begrif. בְּגְרִף

באגרעבעניש -- דאס / די, =ן. (עלט?) אקט פון
באגראבן, באערדיקן א געשטארבענעם; קבורה.

1870 " האט ער געהייסן די מאטראסן זאלן צוגרייטן וואס
מען ברויכט צו אזא באגרעבעניש | טעקסט: באגרעבענעס|, 1622
די שרעקלעכע באגרעבעניש מיט וועלכע עס ווערן באגראבן
אלע טויטע פון די מער [ים] =רייזעס". איבן ג.ג.ב.ש.ה.
|א קלעזמער פון קרעמענטשוג|, קאמער מיט דער פרינצעסים אוּבּל
אריסעיניע, ווילנא.

1970 " צו מארגנס |...| איז פארגעקומען די באגרעבעניש,
פון די צענדליקער קרבנות פון דער'בארטאלאמיי=נאכט' 1974
אין געטא". יזב ס' סאנץ, ת"א, ז' 782.

(1626) .2/ קבר, ארט פון באגראבן.

1872 " און יעקב זאגט, דו זאלסט מיך באגראבן אין אירע
באגרעבעניש ווו מיינע עלטערן זיינען". צו"ר, תרל"ב, 1971
פרשת ויחי.

.3 (שש, ביטול) א ניט=יידישער בית=עלמין.

1821" |...| בעגראבט איהם אין זיין גארטען, וויל דיא
געצענדינער קיינען ליידען אויף איהר בעגרעבעניס 1627/א
דער ניכט איהרע רעליגיאן האט ". היסטאריע פאן
דער ליבע דעס פרינצען [..], מיץ, תקפ"א, ז' 28.

....
(באמ: אפשר ניט נייטיק די ציטאטע - ס'איז פור דייטש...)
....

1871 " די גאס איז געבן דער דייטשער באגרעבעניש |טעקסט:
באגרעבניס|". |יעקב פסנתר?|, ס'דברי הימים, לארצות 1627
רומעניע, יאסי, ז' 63.

.4 (שש, ביטול) ניט= יידישע לויה. % צום באגרעבעניש
פון בישאף זיינען געקומען אסך גלחים.

1972 " צום באגרעבעניש זענען זיך אנגעפארן פריצים פון 1979

ווייט ארום". באש, פאר, 10/XI.

5. (פיג) צרה, אומגליק, מפלה, שלעכטער סוף.

[אנהייב XIX יה] " זעט איר, דאס יוצא זייך איז אונדזער גאנץ

באגרעבעניש". גענארטע וועלט, סאוו' אויסג, 1940, ז' 71. 1977

1962 " אויב איר וועט אננעמען און מקיים זיין די תורה, איז

גוט; אויב נישט - וועט דארט, אין גלות זיין (ר"ל) 1973

אייער באגרעבעניש". ד. איידלסבערג, טמז, 8/VI.

6. (פיג, פּעיא) באשעפעניש, בריאה. % אזא באגרעבעניש,

א פיצלס, נאך פון דער ערד נישט אויפגעוואקסן און 1978

שפרינגט אזוי אין די אויגן". |קטוו|.

0 באגרעבעניש=ארט -- דאס, = ~ ערטער; באגרעבעניש=פלאץ

- דער, = ~ פלעצער; באגרעבעניש=צענטער -- דער,

= ס. ארט פון באגראבן מענטשן אדער בעלי=חיים.

1865 " די [די קירכע] ליגט איצט פון דער אינע-

ווייניקסטער זייט פון דער מויער, וואס לויפט א/1978

ארום דער שטאט און איז זייער באגרעבעניש-פלאץ.

קמ, נ' 11. ז' 170.

1840 " עס קומט מיר אבער אין זין אריין דאס פר גוזים

דיזר פלאץ איז אייך בגרעבניש אורט פון דיא העלפאנדן". 1981

1910 " פיל נאטירלעכע הייכן מיט פארגאלדעטע שפיצן, צווישן

וועלכע עס געפינט זיך זייער ארנטלעכע באגראבעניש 1968

פלעצער". איבז שפערלינג, |מחבר|, דיא קאראימישע

מיידכען, ווילנא, ז' 4.

1970 " וווייזט אויס, אז אין די יארן [ביז 1885] האט

זלאטשעוו געגאלטן אלס א באגרעבעניש=צענטער |...|". 1975

א. פייבלוביץ, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 28.

בלעקערצן ווי אויף א באגרעבעניש - (שש, ביטול)

וועגן זינגען ווי א גלה אויף א קריסטלעכע לוויה.

א באגרעבעניש אויף דער מיט אזאך ארבעט" - (קללה) --

א וויסטער סוף זאל קומען פאר אזא פארטאטשנע ארבעט.

ם ביגרעבניש / בגרעב(ט)ניש.

------- 1.

1721 " זייני טעג [דעם מענטשנס] איז אז אייך שאטן דער

דא איבר פארט אונ' ער ווערט גבראכט צו דען בגרבטניש 1967

אונ' אויף איין הויפן ערד ווערט ער איילינג גיבראכט".

מחזור ר"ה ויו"כ, הומבורג, דף רח - 1.

------- 2.

1676 " אונ' ער ווערט אויף ווערין אויש אירם ביגרעבנש

1972 דיא טאַטן ווען די צייט ווערט זיי, אויש גראשן זייני גינאַדן". ברנט שפיגל, פפד"מ, פרק יג.

באַגרעבער I -- דער, =ס. 1. דער מענטש וואָס פאַרנעמט זיך מיט באַגראָבן, מקבר זיין געשטאָרבענע אויף אַ בית=עלמין; קברות=מאַן, קברן.

[פל] " אַזוי ווי די מוטער איז געקומען צום בריק, זענען

1993 שוין די באַגרעבערס געגאַנגען צוריק".

1932 " די קאַלטבלוטיקייט פון אַ שמש, וואָס איז

1994 יאָרן לאַנג אויך אַ באַגרעבער, וואָס ווייסט, אַז פאַר מתים איז נישטאָ וואָס מורא צו האָבן". ייז, יאָשע קאַלב, ציט אנט, ז' 322.

1973 " ר' יעקב=מרדכין איז דורכגעלאָפן דער געדאַנק, אַז

1994/א קעקערס און באַגרעבערס זענען שטענדיק פאַרזאָרגט מיט פּרנסה". באַש, פאַר, VIII, 3.

2. (פיג) עמעץ וואָס טוט אָן צרות, פאַרשאַפט אומגליק, שלעכטס.

1922 " אָן אייגענער איז שטענדיק אַ באַגרעבער". ל. מלאך, אַפּפאַל, וואַרשע, ז' 157.

1995

3. (פיג) אין קאָרטנשפּיל דער וואָס געווינט כסדר" [קטוו].

4. (פיג, רעג, בעסאַראַביע, [redacted]) אַ גרויסער עסער,

1608 אַ פרעסער" [קטוו].

5. צונאָמען [אַ גראָדנער, גראָדנער צונעמענישן, יישפ, XI, 1951, ז' 59].

באַגרעבער II -- דער, =ס. אינסעקט, (NECROFORUS) (ווסב) ווערט אַזוי גערופן, ווייל ער לייגט זיינע אייעלעך אין פלייש פון נבלות און באַגראָבט עס אין דער ערד.

באַגרענעצונג -- די, =ען. 1. אַקט אָדער רעזולטאַט פון באַגרענעצן (זיך).

1937 " אַזאַ באַוווסטזיין שליסט איין די

2006 דערקענונג על=פּי באַגרענעצונג אָן אונטערשייד".

איבן א. מעריסאָן, ה. ספּענסער, די ערשטע פּרינציפּן, ווילנע, ז׳ 78.

1970 " מיט באַלאַבאַנען האָט אים [ע. רינגלבלומען] פּאַראײניקט נישט בלויז די אַלײן =באַגרענעצונג 2008
אויסשליסלעך צו דער געשיכטע פון יידן אין פּוילן [...]".
ר. מאַהלער, יזם סאַנץ, ת"א, ז׳ 646.

1970 " מיט די באַגרענעצונגען פון די שטחים איז אויך באַגרענעצט געוואָרן די מעגלעכקייט פון באַקומען 2007
שפּייז". בצרון, ז׳ 805 דמבראָווע, יזכּר סעפֿער, ז׳ 805

2. באַדינג (נאָרמע, פאַראָרדענונג) וואָס רעדוצירט, לימיטירט אָדער שליסט אויס א טוּונג, דערשײנונג.
% געזעצלעכע, מאָראַלישע, ראַסן= באַגרענעצונגען.
טעכנישע באַגרענעצונג. מע האָט אַרײנגעפירט באַגרענעצונגען בײם אַרײנפאָר אין לאַנד.

1951 " די יידישע אינטעליגענציע איז געווען דער מאַטעריאַל פאַר פירערשאַפט ניט נאָר פאַר יידן, נאָר 2011
אויך פאַר דער ניט=יידישער וועלט, ניט געקוקט אויף אַלע [...] באַגרענעצונגען ~~...~~
פון אָפיציעלן און ניט=אָפיציעלן אַנטיסעמיטיזם".
ל. סאַוויטש, זב ליטע!, נ"י, ז׳ 1175.

1967 " אינעם יאָר 1867 [...] זײַנען אָפּגעשאַפט געוואָרן 2013
אַלע באַגרענעצונגען בנוגע יידן [אין גאַליציע]".
א. כאַמעט, יזכּר ס׳ זיכּרון קהילת רישא, ת"א, ז׳ 392.

באַגרענעצן (ד)

ב אַ ג ר ע נ ע צ ט -- פּאַדי/פּאַדוו פון באַגרענעצן.

1. פאַרמינערט, לימיטירט אין צאָל, פאַרנעם , ווערט, באַטײַט אאַז. אַרײַנגעפאַסט אין אַן ענגער(ער) ראַם, אין רעדוצירטע גרענעצן. % באַגרענעצטע מיטלען.
באַגרענעצטע מעגלעכקייטן. מע אײַלט זיך, ווײַל די צײַט איז א באַגרענעצטע ~~מיט~~ 13 2 שעה.

1927 " אין שפיטאל איז גאר געווען שלעכט, אפילו

2023 פאפירענע באנדאזשן און וואטע האט מען ארויסגעגעבן *

אין א באגרענעצטער צאל". ייד, שטאל און אייזן,

ווילנע, ז' 151 - 152.

1935 " [...] ער איז אבער גיך אריבערגעוואקסן די

2016 באגרענעצטע אינטערעסן פון דער דאזיקער פארטיי".

ליעב לוריע, א געוויינלעכ לעבן, מאסקווע, ז' 154.

1955 " דער אריינקום קיין ארץ-ישראל איז א באגרענעצטער".

2017 אפא, געטראכט [...], נ"י, ז' 142.

2. (פיג) וויניציק אינטעליגענט, מיט א שמאלן

גייסטיקן האריזאנט, % ער איז זייער באגרענעצטער

מענטש, לייענט ניט קיין צייטונג קיין בוך.

מיט דעם באגרענעצטן פארשוין איז ניטא וואס צו

דיסקוטירן.

3. (מאט) באגרענעצטע געצענטלטע ברוכטאלן.

באגרענעצטער טייל פון רוים (געשפרייטז) | סטוטש

54, 108 |.

באגרענעצטקייט -- די, בא. 1. פארמינערטע,

לימיטירטע אייגנשאפט פון עפעס.

... " פעלן אים [...] ניט אויס קיין אכטגעבונגען

2042 וועגן דער באגרענעצטקייט פון אונדזער קריטיק".

י. בערנשטיין, יבל II, 3.

1963 " [...] ווייזן נישט ארויס קיין נאציאנאלע

באגרענעצטקייט און אומטאלעראנץ". ש. ביקל,

טמז, III, 23.

2. מאנגל אין אינטעליגענץ, קנאפקייט פון וויסן,

שמאלקייט פון גייסטיקע האריזאנטן. % אין זיינע

מיינונגען זעט מען ארויס זיין באגרענעצטקייט,

זיין ארעמען גייסטיקן באגאזש.

1938" זיין קאמף אקעגן דעם שכל, אקעגן דעם וויסן [...]

באַג - 80.

2075 דאס איז באַגרענעצטקייט". קאר, שריפטן I, נ"י, ז' 70.

באַגרענעצן -- אַטרז. אריינגעמען עפעס אין באַשטימטע רעמען, ענגער מאכן, פארמינערן דורך געוויסע באַצוונגען.

1836 " די מעוברתע פרוי] דארף אויך בעגרעניצן
2054 אירע איין בילדונג (דמיון + וועלכעס שטעלט איר
אפט פאר די קלענסטע קראנקייט פאר די געפערליכסטע".
מלכה בערלאנט, די גליקליכע מוטער, ווילנא, ז' 13.

באַם: כ'בין מספק אין דער דאטע - סיידן דער אויסשרייבער האט מאדערניזירט א ביסל די ארטאגראפיע און דעם סינטאקס.

1919 " |...| ווערט אבער מיין נאציאנאליזם באַגרינדעט
2052 אויף מיין שפראך און אויף דער קולטור אין מיין
שפראך, איז יעמאלט באַגרענעץ איך ניט קיינעמס
געדאנקען=פרייהייט". זשיט, שריפטן VIII, נ"י,
ז' 227.

1951 " דער קאמיט ארבעט אויס דעם 'סטאטוס ווענן ייך'
(1804), וואס האלט פאר נייטיק צו [...] באַגרענעצן
2057 די טעטיקייט פון קהל אויף רעליגיעזע און פיסקאַלישע
ענינים". מ. ווישניצער, זב ליטע I, נ"י, ז' 76.

באַגרענעצן זיך -- 1. אריינפאסן זיך אין א מער רעדוצירטער, ענגערער רעם.

1959 " לויט אונדזער באגריף [...] קאן זיך דער
2070 רעאליזם ניט באַגרענעצן בלויז מיט דער אנאטאמיע
פון דער געזעלשאפט". שנ, קריטיק און קריטיקער,
ב"א, ז' 210.

1970 " ביי מיין פאטער האט זיך דאס ניט באַגרענעצט
2073 בלויז צו דער מאטעריעלער זייט פון לעבן, פרנסה".
י. כץ, יזב זלאטשעוו, ת"א, ז' 115.

2. איינצוימען זיך, באַגנוגענען זיך, אויסקומען מיט וויניקער.

1915 " זיין הוצאה האט זיך באגרענעצט מיט דריי רובל

2072 א וואך, שוין אריינגערעכנט צדקה". אר, אמאליקע

מענטשן, ציט אויסג, אלע ווערק II, נ"י, 1930,

ז' 10.